

KAMPAŇ MODRÉ SRDCE

Buď vnímavý, každá obeť
obchodovania s ľuďmi
potrebuje pomoc

*#stop
obchodovaniu
s ľuďmi*

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

INFORMAČNÉ CENTRUM
NA BOJ PROTI OBCHODOVANIU S ĽUĎMI
A PREVENCIU KRIMINALITY

SLOVENSKÁ KATOLICKÁ
Charita

NÁRODNÁ LINKA POMOCI
OBETIAM OBCHODOVANIA S ĽUĎMI

0800 800 818

SITUAČNÁ SPRÁVA

pre oblasť boja proti obchodovaniu
s ľuďmi v Slovenskej republike
za rok 2024

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Oddelenie odboru prevencie kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (MV SR), Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi s prevenciu kriminality (ďalej len „IC“) plní v zmysle čl. 29 Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi úlohu národného spravodajcu a v súlade s čl. 19 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1712, ktorou sa mení smernica 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania vykonáva posúdenie trendov obchodovania s ľuďmi (OSĽ), meranie výsledkov dosiahnutých prostredníctvom opatrení na boj proti OSĽ vrátane zhromažďovania štatistických údajov v úzkej spolupráci s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti činnými v tejto oblasti a podávanie správ. Z tohto dôvodu IC ako národný spravodajca a gestor špecializovaného programu podpory a ochrany obetí OSĽ (ďalej len „program pomoci“) **v roku 2025 spracovalo v poradí ôsmu Situačnú správu pre oblasť boja proti OSĽ v Slovenskej republike (SR), a to za rok 2024** (ďalej len „situačná správa“).

Situačná správa vychádza z dostupných štatistických údajov, každodennej praxe v oblasti pomoci obetiam OSĽ (ďalej len „obeť“), spolupráce so špecializovaným útvarom Policajného zboru (PZ) - Národnou jednotkou boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ (ďalej len „NJBPNM“) a rôznymi štátnymi a neštátnymi subjektmi zapojenými do boja proti OSĽ. Hodnotenie štatistických údajov vychádza z čiastkových štatistík IC, NJBPNM, Generálnej prokuratúry SR, Ministerstva spravodlivosti SR a mimovládneho sektora. Každoročné spracovanie situačnej správy vyplýva pre MV SR aj z opatrenia č. 11 Akčného plánu boja proti OSĽ na roky 2024 - 2028 (ďalej len „akčný plán“), ktorý je súčasťou strategického dokumentu pre oblasť boja proti OSĽ, Národného programu boja proti OSĽ na roky 2024 - 2028 (ďalej len „národný program“), schváleného vládou SR uznesením č. 522/2023.

Pre zabezpečenie úplného pochopenia rozsahu OSĽ v rámci Únie má zásadný význam zhromažďovanie presných, ucelených a anonymizovaných údajov a včasné zverejňovanie zhromaždených údajov a štatistických údajov¹. Na primerané riešenie zložitej trestnej činnosti, akou OSĽ bez pochyb je, je nevyhnutné, aby sa vychádzalo z ucelených a spoľahlivých údajov. Berúc do úvahy zbierané štatistické kategórie a snahu o komplexné zachytenie situácie v OSĽ, zber a vyhodnocovanie štatistických údajov k obetiam, a to v súlade s odporúčaniami EUROSTAT-u (štatistická informačná služba Európskej únie (EÚ)), je z dlhodobého hľadiska výzvou. Súhrnné údaje o identifikovaných obetiach tvorí IC každoročne z údajov o obetiach formálne identifikovaných políciou a obetiach, ktoré vstupovali do programu pomoci v danom roku. V roku 2024 štatisticky vykazujeme obe kategórie obetí, pričom v ojedinelých prípadoch obeť vstupuje do štatistického systému opakovane v rôznych častiach kalendárneho roka (napr. ak je jedna obeť poškodenou v dvoch prípadoch, v ktorých bolo začatie trestného stíhania v roku 2024, a pritom v každom z nich je iný páchateľ a iný čas spáchania skutku). Uvedené v roku 2024 nastalo v dvoch prípadoch. Pre prehľadnosť a zrozumiteľnosť dát na tieto prípady v texte osobitne upozorňujeme.

¹ Recitál smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1712, ktorou sa mení smernica 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania.

1. ZHODNOTENIE TRENDOV	4
1.1 Formálne identifikované obete	10
1.1.1 Sexuálne vykorisťovanie	10
1.1.2 Pracovné vykorisťovanie	11
1.1.3 Nútené žobranie	12
1.2 Páchatelia, organizované skupiny, finančné vyšetrenie	12
1.3 Identifikované obete	16
1.4. Možnosti pomoci pre obete	21
2. PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBETÍ	23
2.1 Podrobnejšia analýza obetí zaradených do programu pomoci	24
2.1.1 Fáza náboru.....	26
2.1.2 Preprava obetí.....	26
2.1.3 Fáza vykorisťovania	27
2.1.4 Fáza vyslobodenia, identifikácie a poskytnutia pomoci.....	28
3. AKTIVITY	31
3.1 Partnerstvo	32
3.1.1 Rezort práce, sociálnych vecí a rodiny	33
3.1.2 Rezort školstva	36
3.1.3 Rezort zdravotníctva.....	37
3.1.4 Rezort zahraničných vecí.....	38
3.1.5 Rezort obrany	38
3.2 Riešenie dopytovej stránky.....	39
3.3 Zvyšovanie povedomia.....	40
3.3.1 Kampane.....	44
3.4 Projekty.....	44
3.5 Medzinárodná spolupráca.....	44
3.6 Linky pomoci, na ktoré sa môžu obete obrátiť	46
3.6.1 Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818	46
3.6.2 Informačná linka o obchodovaní s ľuďmi a bezpečnom cestovaní 0907 787 374	47
3.6.3 Národná linka pre ženy zažívajúce násilie 0800 212 212	47
3.6.4 Bezplatná linka Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny 0800 191 222	48
3.6.5 Linka Viac ako NI(c)k	48
3.6.6 Linka detskej istoty.....	48
3.6.7 Linka detskej dôvery 0907 401 749	48
3.6.8 Linka dôvery Nezábudka 0800 800 566.....	49
4. ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	49

1. ZHODNOTENIE TRENDOV

V podmienkach SR, evidujeme pretrvávajúce trendy, ktoré potvrdzujú aj dáta z roku 2024:

- pri rozdelení obetí podľa pohlavia sú muži obeťami prevažne pracovného vykorisťovania a ženy sexuálneho vykorisťovania.
- pri rozdelení obetí podľa veku, osoby mladšie ako 18 rokov (ďalej len „deti“) sú obeťami prevažne sexuálneho vykorisťovania a dospelé osoby prevažne pracovného vykorisťovania, avšak pri dospelých osobách sa vyskytuje aj nútené žobranie a sexuálne vykorisťovanie.

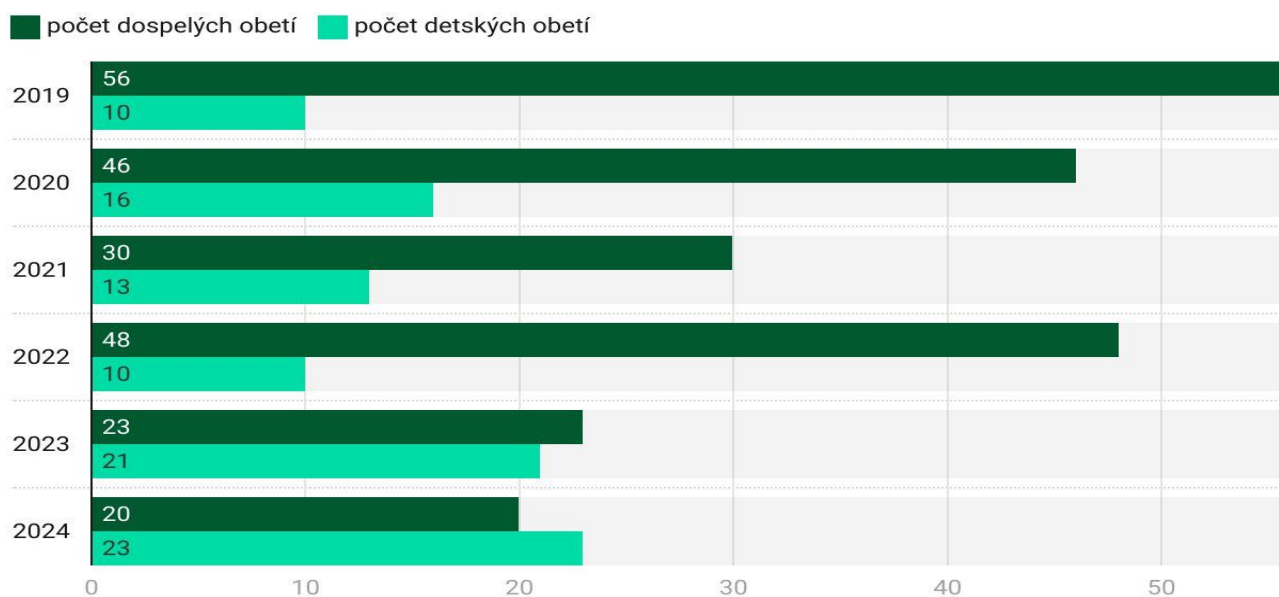
Vek obetí sa štatisticky eviduje pri začatí páchania skutku (t.j. v čase náboru), preto vek detských obetí v roku, kedy sa o nich príslušné orgány dozvedia a vstupujú do štatistiky za príslušný rok, môže byť odlišný a niektoré detské obeť už môžu medzičasom dosiahnuť plnoletosť.

V roku 2019 detské obeť tvorili šestinú identifikovaných obetí, v roku 2020 to bola už štvrtina a v roku 2021 už takmer tretina všetkých identifikovaných obetí. V roku 2022 sa SR vrátila počtom identifikovaných detských obetí OSĽ k dátam z roku 2019, kde takmer každá šiesta identifikovaná obeť OSĽ bola dieťaťom (t.j. 10 detí z 58 identifikovaných obetí). V roku 2023 sa situácia dramaticky zmenila a z celkového počtu obetí (44) bolo až 21 detí, čo predstavuje takmer polovicu. **Trend z roku 2023 mierne narástol v roku 2024, kedy z celkového počtu identifikovaných obetí (43) bolo až 23 obetí deťmi (53,5 %) v čase náboru.** Prvýkrát sme zaznamenali vyšší počet detských obetí ako dospelých.

Graf č. 1

Vývoj pomeru detských obetí

Identifikované dospelé obeť a detské obeť v rokoch 2019 - 2024

Vek obetí sa štatisticky eviduje pri začatí páchania skutku (t.j. v čase náboru)

Zdroj: Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi odboru expertných činností Úradu prevencie kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky • Vytvorené pomocou Datawrapper

Detskými obeťami v roku 2024 boli dievčatá aj chlapci vo veku 6 až 17 rokov v čase náboru, ktoré boli vykorisťované sexuálne a len v jednom prípade bola detská obeť mužského pohlavia, a to len pár mesiacov pred nadobudnutím jej plnoletosti, náborovaná a následne pracovne vykorisťovaná.

V roku 2023 z celkového počtu identifikovaných obetí pochádzalo až 32 % z Banskobystrického kraja, čo predstavovalo zmenu trendu oproti predchádzajúcim rokom, pretože dovtedy prevládal Košický kraj a Prešovský kraj ako kraje, odkiaľ pochádzalo najviac obetí. Podľa dostupných dát za rok 2024 možno konštatovať, že **najviac obetí identifikovaných v roku 2024 pochádzalo z Prešovského kraja** (33% t.j. 14 zo 43). Z celkového počtu obetí pochádzajúcich z tohto kraja bola **väčšina deťmi v čase náboru** (zo 14 obetí 11 detí, dievčat, sexuálne vykorisťovaných na území SR) a len 3 dospelé mužské obeť vykorisťované v Holandsku.

Ochranným opatreniam zameraným na potenciálne detské obeť je **potrebné venovať zvýšenú pozornosť a zlepšovať spoluprácu orgánov**, ktoré môžu napomôcť identifikovať detské obeť v rámci bežného kontaktu, ako aj realizovať vzdelávacie aktivity so zameraním sa na túto cieľovú skupinu, čím by sa zabezpečilo nielen zvyšovanie povedomia o nástrahách, indikátoroch a možnostiach pomoci, ale plnilo by to aj preventívny účel. Podrobnejšie informácie k detským obeťam poskytujeme v popisnej časti 1.3.

V minulosti bola SR považovaná prevažne za zdrojovú krajinu, čo sa však v roku 2023 zmenilo. **SR** z hľadiska identifikovaných obetí v roku 2023 bolo možné považovať prevažne za krajinu vnútorného (vnútroštátneho) vykorisťovania, teda aj za cieľovú krajinu. Z celkového počtu identifikovaných obetí v roku 2023 (44) uviedlo celkom 32 obetí ako krajinu vykorisťovania práve SR. Uvedený **trend z roku 2023 sa potvrdil aj v roku 2024, kedy až 31 obetí (72%) uviedlo ako krajinu vykorisťovania Slovensko**. Len v troch prípadoch sa vyskytli cudzí štátni príslušníci (3 dospelí štátni príslušníci Bulharska) pracovne vykorisťovaní na SR, kde SR je uvádzaná ako cieľová krajina. V ostatných 28 prípadoch bolo vykorisťovanie realizované na slovenských štátnych príslušníkoch v rámci SR, a teda hovoríme o vnútornom (vnútroštátnom) obchodovaní s ľuďmi. Pri vykorisťovaní slovenských štátnych občanov sa vyskytli 3 prípady pracovného vykorisťovania, 3 prípady núteného žobrania a 22 prípadov sexuálneho vykorisťovania (z toho 1 dospelá ženská obeť a 21 detí (2 chlapci a 19 dievčat)).

Medzi identifikovanými obeťami v roku 2023 sme zaznamenali aj prípady, v ktorých SR možno vnímať aj ako **zdrojovú krajinu**, avšak v pomerne menšom meradle a počte, ako tomu bolo v minulosti. Obdobný trend sledujeme aj pri dátach za rok 2024, **len v 12 prípadoch (28%)** bola uvedená ako krajina vykorisťovania zahraničná krajina. Kombinácia cieľových krajín sa nevyskytla a zaznamenali sme 4 krajiny, kde boli slovenskí štátni občania vykorisťovaní. **Najviac obetí identifikovaných v roku 2024 a vykorisťovaných v zahraničí uviedlo ako krajinu vykorisťovania Holandsko** (8 dospelých mužov a 1 dieťa v čase náboru (chlapec)), 1 dospelá žena bola sexuálne vykorisťovaná v Českej republike (ČR) a obdobne jedna dospelá žena bola sexuálne vykorisťovaná v Nemecku. Medzi obeťami vykorisťovanými v zahraničí bola identifikovaná aj 1 detská obeť ženského pohlavia, ktorá bola sexuálne vykorisťovaná v Maďarsku.

Z hľadiska **poskytovanej pomoci obeťam** evidujeme v roku 2024 **taktiež zmenu**. Zo všetkých identifikovaných obetí **až 63% (27 obetí z celkového počtu identifikovaných) malo záujem o vstup do špecializovaného programu pomoci**. V porovnaní s rokom 2023 ide o výrazne zvýšenie záujmu

v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Počet obetí, ktoré sú vo formálnom postavení poškodených v trestných konaniach a zároveň im je poskytovaná pomoc prostredníctvom služieb programu taktiež zaznamenal prudký nárast. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, kedy bol počet týchto obetí veľmi nízky, rádovo len niekoľko jednotlivcov ročne. Pre porovnanie, napríklad v roku 2023 z obetí, ktoré boli vo formálnom postavení poškodeného, len 15 % prejavilo záujem o vstup do programu pomoci. Ako sme uviedli, v roku 2024 nastala zmena v tomto trende a až **44% obetí z celkového počtu identifikovaných obetí bolo v postavení poškodeného v trestnom konaní a zároveň a zároveň prejavili záujem o služby programu pomoci**. Tie obeť, ktoré vstupujú najprv do programu pomoci a až následne je začaté trestné stíhanie sa takmer všetky rozhodnú spolupracovať s políciou. Táto skutočnosť sa štatisticky naplno neprejavuje z dôvodu metodológie zberu štatistických údajov. **Sme presvedčení o dôležitosti služieb právneho poradenstva obetiam, ktoré sú v trestnom konaní v postavení poškodených, a to nielen z hľadiska samotného vyšetrovania OSĽ, ale aj dôvodu riadneho uplatnenia si nároku na náhradu škody.**

Dlhoročný trend a v mnohých hodnotiacich správach uvádzaný nedostatok pre SR, je počet identifikovaných cudzincov, ktorý je naďalej veľmi nízky. Za sledované obdobie boli identifikovaní traja dospelí cudzinci (muži) pochádzajúci z Bulharska, ktorí mali byť vykorisťovaní na SR za účelom nútenej práce. Dvaja z uvedených cudzincov boli aj formálne identifikovaní políciou ako obeť v roku 2024. Všetkým trom obetiam bola poskytnutá pomoc a podpora prostredníctvom služieb programu pomoci. V nadväznosti na pretrvávajúci trend nízkeho počtu identifikovaných obetí z radov cudzincov je potrebné poukázať na dôležitosť existencie Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 (ďalej len „národná linka 0800 800 818“). Okrem preventívnych a osvetových informácií k téme obchodovania s ľuďmi poskytuje národná linka 0800 800 818 aj priestor pre nahlásenie podozrení na kontakt s potenciálnou obeťou obchodovania s ľuďmi inými osobami, prípadne aj osobami, ktoré sa domnievajú, že sa stali obeťami obchodovania. V tomto ohľade je potrebné vyzdvihnúť aktívnu spoluprácu so všímavou širokou verejnosťou, ako aj spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (ďalej len „IOM“), ktorá proaktívne participuje na nahlásení prípadných podozrení. Za rok 2024 sme zaznamenali historicky najvyšší počet nahlásených podozrení (v porovnaní s ročnými sumármi volaní na národnú linku 0800 800 818 od roku 2018), a to celkom 18 osôb (z toho 12 žien (z toho dve deti) a 6 mužov (z toho 1 dieťa). Z uvedených osôb a informácií k nim získaných bolo 9 občanov SR a 9 občanov pochádzajúcich z tretích krajín (Čína, Kirgizsko, Turecko, Moldavsko, Ukrajina a Izrael). Pri všetkých potenciálnych obetiach bol uskutočnený kvalifikovaný rozhovor za účelom potvrdenia alebo vyvrátenia indikátorov obchodovania s ľuďmi. Pri osobách, u ktorých sa potvrdili prvotné informácie bola ponúknutá pomoci a podpora prostredníctvom služieb programu, prípadne informácie boli postúpené na relevantný útvar PZ – NJBPNM. Žiadna z osôb, ktoré boli prostredníctvom volaní nahlásenie ako potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi neprejavili dobrovoľný záujem o vstup do programu pomoci. IOM upozorňuje na zvýšenie počtu cudzincov na Slovensku, ktoré je až štrnásťnásobné (počet cudzincov v roku 2004 bol 22 108 a k 31. decembru 2024 sa zvýšil na počet 337 140 t.j. viac ako 6 % celkovej populácie). Zároveň IOM upozorňuje v súvislosti s udelením kvót na národné víza typu D na situáciu pracovných migrantov a podvodné praktiky pracovných agentúr (ako napríklad rôzne formy pracovného vykorisťovania, zadržiavanie dokladov cudzincom), ktoré by mohli naplňovať indikátory nútenej práce. Tento trend sa zatiaľ v oficiálnych štatistikách neprejavil. V súvislosti s rastúcim počtom zahraničných pracovníkov na Slovensku, vrátane viac ako 24 000 udelených víz v roku 2024, IOM vníma ako nevyhnutné **posilniť prevenciu pracovného vykorisťovania a OSĽ**. Uvedené reflektuje IOM v nadväznosti na uskutočnené konzultácie prostredníctvom Informačnej linky o OSĽ a bezpečnom

cestovaní, kde zaznamenala v roku 2024 zvýšený počet dopytov. Takýchto klientov referuje na služby Migračného informačného centra (MIC). Medzi kľúčové opatrenia IOM vníma **zvýšenie informovanosti migrantov** v ich rodných jazykoch, **prísnejšiu kontrolu** zamestnávateľov a sprostredkovateľov práce, **zlepšenie prístupu k pomoci a ochrane**, ako aj užšia spolupráca s krajinami pôvodu (ako napr. India, Turecko, Uzbekistan, Čína, Kazachstan, Kirgizsko, Filipíny). Významnú úlohu v týchto procesoch by mohli zohrať tzv. kultúrni mediátori, ktorí pomáhajú odbúravať jazykové a kultúrne bariéry, čím zvyšujú dôveru migrantov v inštitúcie a efektívnosť ochranných opatrení.

Napriek pokračujúcemu vojnovému konfliktu na Ukrajine nebol ani v roku 2024 vyšetrovaný žiaden prípad OSĽ s prepojením na Ukrajinu, resp. v ktorom by vystupovali ako obeť, alebo páchatelia osoby pochádzajúce z Ukrajiny. Rovnako nebol v roku 2024 vyšetrovaný žiaden prípad OSĽ v súvislosti s pretrvávajúcou mohutnou migračnou vlnou na Západobalkánskej trase vedúcou aj cez územie SR.

NJBPNM ako útvar PZ špecializovaný na operatívne vyhľadávanie, preverovanie a vyšetrowanie trestnej činnosti OSĽ **začala v roku 2024 trestné stíhanie pre spáchanie zločinu OSĽ podľa § 179 Trestného zákona v 18 prípadoch**, čo predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2023, kedy bolo začaté trestné stíhanie v 20 prípadoch, či s rokom 2022, kedy bolo začaté trestné stíhanie v 25 prípadoch. Vyšetrovateľmi NJBPNM bolo v roku 2024 **vznesené obvinenie spolu 22 páchatel'om**, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2023 nárast (pozn. v roku 2023 bolo vznesené obvinenie 18 páchatel'om), a to v rámci 11 prípadov, z toho bolo 13 mužov a 9 žien. Vekové rozpätie osôb, ktoré boli v roku 2024 obvinené z trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi bolo veľmi široké. V prípade dospelých páchatel'ov (19) sa jednalo o osoby vo veku 18 – 57 rokov. V roku 2024 evidujeme aj troch páchatel'ov, ktorí boli mladistvými osobami (1 muž a 2 ženy) vo veku 15 – 16 rokov. Z hľadiska štátnej príslušnosti bolo 21 obvinených osôb slovenskej štátnej príslušnosti a 1 obvinený bol štátnym príslušníkom Turecka.

Dňa 4. júla 2023 vstúpila SR do 4. kola hodnotenia plnenia Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (ďalej len „Dohovor“). Toto kolo hodnotenia je zamerané na zraniteľné miesta OSĽ a opatrenia prijaté zmluvnými štátmi na ich prevenciu, odhaľovanie a podporu zraniteľných obetí a potrestanie páchatel'ov, vrátane využívania informačných a komunikačných technológií, ktoré prinášajú štrukturálne zmeny v spôsobe fungovania páchatel'ov a prehlbujú existujúce zraniteľné miesta. V dňoch 26. februára až 1. marca 2024 sa v SR konala hodnotiaci návšteva **skupiny expertov Rady Európy pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA)**. Z informácií od slovenských orgánov spracovala GRETA finálnu správu, ktorá obsahuje odporúčania pre slovenské orgány zamerané na špecifické zraniteľné skupiny obetí, odškodňovanie obetí a použitie informačno-komunikačných technológií. Finálna správa GRETA spolu s pripomienkami slovenských orgánov bude predložená Výboru zmluvných strán Dohovoru na jeho 36. zasadnutí, ktoré sa má uskutočniť 20. júna 2025, kedy sa predpokladá aj jej prijatie. Následne budú mať slovenské orgány 4 roky na plnenie identifikovaných nedostatkov, ktoré budú v pravidelných intervaloch monitorovať a podávať správu o ich plnení Výboru zmluvných strán. V tomto kole hodnotenia je do hodnotiaceho procesu zakomponovaný nový prvok odpočtu plnenia tých opatrení, ktoré sa počas jednotlivých kôl hodnotenia opakovali a ktoré bude SR taktiež pravidelne monitorovať a podávať správu o ich plnení Výboru zmluvných strán.

Od 1. januára 2024 je v platnosti vládou SR schválený v poradí šiesty strategický dokument pre oblasť boja proti OSĽ v SR, národný program (uznesenie vlády SR č. 522/2023). Zámerom národného programu je kontinuálne nadviazať na predchádzajúci, piaty Národný program boja proti OSĽ

na roky 2019 – 2023², aplikovať do praxe osvedčené postupy, čím sa prispeje k eliminácii priestoru pre páchanie trestného činu OSĽ, ako aj podpore mechanizmov na zabezpečenie pomoci a podpory obetiam, so zohľadnením odporúčaní adresovaných SR v rámci monitorovacích a hodnotiacich mechanizmov medzinárodných organizácií a spoločenstiev (ako napr. Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), skupina expertov Rady Európy pre oblasť boja proti OSĽ (GRETA), EÚ), či americkej administratívy³.

Činnosť kontrolných orgánov inšpekcie práce zameraná na **kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania** patrí do rozsahu kompetencií inšpektorátov práce a tie ju realizovali priebežne počas celého kalendárneho roka 2024. V roku 2024 bolo celkovo vykonaných 18 266 kontrol v 16 366 kontrolovaných subjektoch. Pri týchto kontrolách bolo skontrolovaných 35 109 fyzických osôb, ktoré sa nachádzali na pracoviskách kontrolovaných subjektov. Celkovo bolo zistené nelegálne zamestnávanie 1 392 fyzických osôb, čo predstavuje 4 % z kontrolovaných osôb, pričom tento počet pozostáva z 1 196 **nelegálne zamestnávaných občanov SR** (t. j. **86 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb a približne 3,4 % z celkového počtu kontrolovaných osôb**) a 196 **nelegálne zamestnávaných cudzincov** (t. j. **14 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb a približne 0,6 % z celkového počtu kontrolovaných osôb**). Osobitne sa orgány inšpekcie práce zameriavali aj na kontroly **legálneho zamestnávania cudzincov**. V rámci roka 2024 sa uskutočnilo 5 mimoriadnych úloh. Zistenia z ukončených výkonov kontrol dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania ukončených v roku 2024 sú už súčasťou vyššie uvedených celkových výsledkov činnosti inšpektorátov práce v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania⁴.

Orgány inšpekcie práce v roku 2024 pokračovali v spolupráci s príslušnými zložkami PZ. Na základe všetkých zozbieraných údajov vyplýva, že príslušníci PZ v spolupráci s inšpektorátmi práce v roku 2024 vykonali kontrolu 594 podnikateľských subjektov, pri ktorých skontrolovali 1 812 osôb z toho 1 029 občanov SR a 783 cudzincov z rôznych krajín, najmä však z Ukrajiny, Vietnamu, Gruzínska, Srbska, Indie a Číny. Vykonanými kontrolami bolo zistených 18 podnikateľských subjektov, ktoré porušili ustanovenia zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní tým, že nelegálne zamestnávali 8 občanov SR a 21 cudzincov. Nelegálne zamestnaní boli cudzinci z nasledovných krajín pôvodu: India (6), Gruzínsko (4), Ukrajina (4), Vietnam (4), Indonézia (1), Maďarsko (1), ČR (1). Vykonanými kontrolami nebola identifikovaná žiadna obeť obchodovania s ľuďmi.

Modus operandi páchatel'ov sa pri osobách identifikovaných v roku 2024 výrazne neodlišuje v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, nepriniesol ani masívny presun aktivít páchatel'ov do online priestoru, aj keď je možné tvrdiť, že sa vyskytli prípady, v rámci ktorých obeť boli lákané nie osobným kontaktom, ale prostredníctvom sociálnych sietí. Táto forma náboru však nie je majoritná. Vo väčšine prípadov je nábor realizovaný osobným kontaktom, tak ako tomu bolo aj v minulosti. Páchatelia však čoraz viac využívajú online priestor na zdieľanie ponúk a vyhľadávanie klientov.

² Schválený uznesením vlády SR č. 495/2018, prístupný online v dokumentoch na stiahnutie: [Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky \(minv.sk\)](#).

³ Zákon Spojených štátov amerických (USA) o ochrane obetí obchodovania s ľuďmi z roku 2000 v znení neskorších predpisov (ďalej len „TVPA“) ukladá ministrom zahraničných vecí USA povinnosť predložiť každoročne výročnú správu Kongresu USA. Cieľom tejto správy je podnecovať aktivitu a vytvárať medzinárodné partnerstvá v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Prístup vlády USA k boju proti obchodovaniu s ľuďmi je v súlade s TVPA a Protokolom o prevencii, potlačaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, najmä so ženami a deťmi, ktorý dopĺňa Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (všeobecne známy ako „Palermský protokol“). Každá krajina, na ktorú sa vzťahujú minimálne štandardy TVPA, musí byť zahrnutá do výročnej správy a priradená k jednej z troch úrovní alebo na zoznam sledovaných krajín. Súčasťou Správy je aj odporúčaný akčný plán načrtávajúci kľúčové oblasti k dosiahnutiu minimálnych štandardov pre potlačanie obchodovania s ľuďmi vymedzených v TVPA. Podľa hodnotenia americkej administratívy v podobe Správy o obchodovaní s ľuďmi (tzv. TIP správa), SR zatiaľ v plnej miere nespĺňa minimálne štandardy pre potlačanie obchodovania s ľuďmi, no intenzívne sa o to usiluje. TIP správa je každoročne publikovaná. <https://www.state.gov/bureaus-offices/under-secretary-for-civilian-security-democracy-and-human-rights/office-to-monitor-and-combat-trafficking-in-persons/>.

⁴ Použitá údaje sú z Informačného systému ochrany práce aktualizované k 10. januáru 2025.

V súvislosti s výzvami, ktorým slovenské orgány čelili aj v roku 2024, uvádzame tie najdôležitejšie, ktorým je potrebné intenzívne venovať pozornosť v nadchádzajúcom období:

1. Zlepšiť spoluprácu a koordináciu medzi všetkými subjektmi zapojenými do ochrany detských obetí obchodovania, ako aj realizácia osvetových aktivít pre túto cieľovú skupinu za účelom zvyšovania povedomia o indikátoroch, možnostiach prevencie obchodovania s ľuďmi a možnostiach pomoci.
2. Realizácia pravidelných stretnutí expertnej skupiny pre oblasť boja proti OSĽ (ďalej len „expertná skupina“).
3. Úprava legislatívy týkajúcej sa skutkovej podstaty trestného činu obchodovania s ľuďmi so zameraním na zvýšenie trestnej sadzby.
4. Hľadanie riešení vedúcich k zamedzeniu ukladania podmienecných trestov odňatia slobody prostredníctvom využívania mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody a systematického uplatňovania náhrady škody v trestnom konaní za súčasného vylúčenia prietahov trestného konania.
5. Zlepšenie reakcie orgánov činných v trestnom konaní na páchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi prostredníctvom technológií.
6. Vytvorenie platformy spolupracujúcich subjektov súkromného sektora pre hľadanie možností riešenia pre nabádanie k morálnej zodpovednosti súkromných spoločností prevádzkujúcich online komunikačný priestor pri detegovaní indikátorov obchodovania s ľuďmi v online prostredí s následným nastavením systému referovania výstupov.
7. Uskutočnenie cielených vzdelávacích podujatí pre odbornú verejnosť (ako napr. sudcov, prokurátorov, inšpektorov práce, pedagogických pracovníkov, psychológov a sociálnych pracovníkov a i.) a pomáhajúce profesie za účelom zvyšovania povedomia a citlivosti voči obchodovaniu s ľuďmi.
8. Vytvorenie opatrení, ktoré budú znižovať mieru rizika recidívy u obvinených a odsúdených osôb, dosiahnuť stav desistencie. Tvorba metodík pre probačného a mediačného úradníka posilňujúcich oblasť terciárnej prevencie prostredníctvom vhodných programov, ktoré budú znižovať mieru rizika recidívy.
9. Zjednotenie a formalizovanie postupov štruktúr zapojených do procesu referovania obetí v rámci Národného referenčného mechanizmu (NRM) pri zachovaní promptnosti postupovania na podporné systémy pri dôslednom uplatňovaní systému nediskriminácie. Zohľadnenie zmien v rámci európskeho referenčného mechanizmu s presahom do referenčného mechanizmu SR.
10. Prijatie legislatívnych opatrení zameraných na zníženie dopytu po službách obetí všetkých foriem vykorisťovania pri ich vedomom využívaní.
11. Hľadanie riešení na zamedzenie zastretia pracovnoprávneho vzťahu, ako aj riešení ako postihovať subjekty, ktoré vykonávajú sprostredkovanie zamestnania za úhradu a agentúr dočasného zamestnávania, pri ich úmyselnom zneužívaní klientov. Legislatívne ukotvenie definície pracovného vykorisťovania a prehodnotenie kompetencií Národného inšpektorátu práce (NIP) a inšpektorov práce s ohľadom v súvislosti s odhaľovaním pracovného vykorisťovania.
12. Posilnenie informačných a poradenských služieb pre zahraničných pracovníkov so zavedením efektívneho referenčného systému na relevantné podporné služby a ochranu v prípadoch pracovného vykorisťovania.

1.1 Formálne identifikované obete

Formálne aj neformálne identifikovaných obetí za rok 2024 bolo 43, z toho 35 bolo formálne identifikovaných NJBPNM (z toho 2 obete sú započítané dvakrát, keďže v rámci jedného roka vystupujú ako poškodené v dvoch rôznych prípadoch obchodovania). Z celkového počtu formálne identifikovaných obetí bolo až 21 obetí bolo zaradených do programu pomoci, a to aj vrátane dvoch obetí, ktoré boli zarátané dvakrát. Ďalších 8 neformálne identifikovaných obetí bolo zaradených do programu pomoci. Podkapitola 1.1 sa venuje obetiam formálne identifikovaným NJBPNM. K obetiam zaradeným do programu pomoci je venovaná kapitola 2. a okrajovo aj podkapitola 1.3.

Sumarizáciou informácií od NJBPNM boli vytvorené popisy páchania trestného činu OSĽ. NJBPNM z dát za rok 2024, ktorými disponuje vníma pretrvávajúci trend z roku 2023, a to prevažné zastúpenie detských obetí v kontexte formálne identifikovaných obetí. Z 35 identifikovaných obetí bolo až 21 deťmi, čo predstavuje až 60 % podiel. V porovnaní s rokom 2023 ide o nárast (pozn. v roku 2023 predstavoval podiel detských obetí 53 %). Najčastejšou formou vykorisťovania, ako je už dlhoročným trendom, ostáva a vo veľkej miere aj prevyšuje iné formy vykorisťovania, predstavuje sexuálne vykorisťovanie. V roku 2024 bola formálne identifikovaná aj jedna mužská detská obeť (v čase náboru), ktorá len krátko pred dovŕšením plnoletosti bola náborovaná a následne aj pracovne vykorisťovaná.

1.1.1 Sexuálne vykorisťovanie

Sexuálne vykorisťovanie predstavovalo v roku 2024 najdominantnejšiu formu vykorisťovania v rámci identifikovaných obetí OSĽ. Obete sexuálneho vykorisťovania boli v roku 2024 vykorisťované hlavne na Slovensku, iba v troch vyšetrovaných prípadoch dochádzalo k vykorisťovaniu obetí v zahraničí, a to konkrétne v Nemecku, Maďarsku a v jednom prípade nastala kombinácia krajín Slovenska a zároveň aj Rakúska. Sexuálne vykorisťovanie je dlhodobo najčastejšou formou zneužívania detských obetí, pričom ich podiel z celkového počtu **formálne identifikovaných obetí sexuálneho vykorisťovania** sa v roku 2024 zvýšil až na takmer 91%.

V roku 2024 bolo **začaté vyšetrovanie** pre trestný čin OSĽ, kde účelom bolo **sexuálne vykorisťovanie spolu v 12 prípadoch, v rámci ktorých bolo vykorisťovaných spolu 22 obetí. Z celkového počtu obetí sexuálne vykorisťovaných bolo 20 obetí deťmi vo veku 6 - 17 rokov** (z toho 18 dievčat a 2 chlapci). V siedmych prípadoch bolo v roku 2024 **vznesené obvinenie** za sexuálne vykorisťovanie, z toho v jednom prípade nastala kombinácia sexuálneho vykorisťovania a nútenej kriminality s miestom vykorisťovania na Slovensku.

Páchatelia v prípadoch OSĽ za účelom sexuálneho vykorisťovania zneužívali najmä zraniteľné postavenie obetí vyplývajúce z veku a odkázanosti (najmä pri deťoch), z nepriaznivej finančnej situácie, častokrát aj ich látkovej závislosti (cigarety, alkohol). Medzi ďalšie prostriedky, ktoré páchatelia v rámci procesov využívali patrí hrozba násillia ako aj násillie samotné, podávanie alkoholických nápojov, alebo omamných a psychotropných látok. Pri sexuálnom vykorisťovaní boli detegované ako prostriedky kontaktu sociálne siete, ktoré sú však vo väčšej miere využívané nie tak na lákanie obetí, ale na ponúkanie služieb obetí a lákanie klientov. **Klienti boli páchatel'mi oslovovaní prostredníctvom sociálnych sietí (Pokec.sk, Facebook, Skype) a aplikácie Messenger.** V prípadoch, kde boli páchatel'mi samotní rodiča obetí, títo zneužili najmä svoje postavenie, odkázanosť a podriadenosť svojich detí, častokrát sa však neštítali ani použiť násillie (bitky, ťahanie za vlasy) alebo hrozby násillia. K poskytovaniu sexuálnych služieb dochádzalo najmä v bytoch páchatel'ov a v motorových vozidlách klientov.

V prípade, v ktorom figurovala najmladšia obeť sexuálneho vykorisťovania, a to 6 ročný chlapec, bolo začaté trestné stíhanie v roku 2024. Rodičia približne 4 roky ponúkali svojho syna po predchádzajúcej dohode za účelom získania finančných prostriedkov prostredníctvom sociálnych sietí na území SR iným osobám. Chlapec bol presviedčaný, že osoby, ktorých sexuálne potreby mali byť uspokojené, sú ich rodina, a to z dôvodu, aby z týchto osôb nemal strach a aby nikomu nič nehovoril. Keď maloletý stretnutia odmietal, zbili ho. K sexuálnym praktikám s maloletým dochádzalo v doposiaľ nezistenom čase a dňoch a na neustálených miestach, na ktoré bol maloletý vedený jedným z páchatel'ov. Prípado bol začatý na základe prijatého podnetu a aktuálne prebiehajú potrebné procesné úkony.

1.1.2 Pracovné vykorisťovanie

Pracovné vykorisťovanie bolo v roku 2024 druhou najčastejšou formou vykorisťovania obetí, kedy bolo identifikovaných 10 nových obetí (9 mužov a 1 žena) v rámci troch začatých vyšetrovaní (t.j. troch policajných prípadov) pre spáchanie zločinu OSĽ. Osem z obetí bolo občanov SR a dve obeť občanmi Bulharskej republiky. Miestom vykorisťovania v uvedených prípadoch bolo Slovensko (2 prípady) a Holandsko (1 prípad).

V prvom prípade, s miestom vykorisťovania na Slovensku bola 33 ročná žena zlákaná páchatel'kou, ktorá zneužila jej zlú sociálnu, finančnú a životnú situáciu. Obeť bola psychickým násilím najmä pod hrozbou straty ubytovania prinútená vykonávať 7 dní v týždni nepretržite prácu spočívajúcu v starostlivosti o psov nachádzajúcich sa v chovnej stanici, a to bez riadne uzavretého pracovnoprávneho vzťahu. Obeť nebola prihlásená ani do sociálneho a zdravotného systému SR, nebol jej umožnený oddych, dovolenka, či odpočinok. Obeti za ňou vykonávanú prácu bola poskytnutá odmena len v podobe ubytovania, a to v objekte chovnej stanice, v ktorej bývala spoločne so všetkými psami, a ktorú nemohla opustiť. Jediný finančný príjem obeť bol invalidný dôchodok. Páchatel'ka zneužitím zraniteľného postavenia obeť a jej pracovným vykorisťovaním získala neoprávnený finančný prospech v podobe bezplatnej pracovnej sily.

V druhom prípade páchatelia spoločným konaním nútili dve obeť (31 roční muži z Bulharskej republiky), poskytovať závislú prácu vykonávanú v prospech páchatel'ov. Páchatelia v roku 2024 zlákali obeť na výhodne platenú prácu na Slovensku uverejnením inzerátu, na ktorý reflektovali. Jedna obeť pricestovala z Francúzska na vlastnom motorovom vozidle a druhá obeť pricestovala priamo z Bulharska na náklady jedného z páchatel'ov, ktorý im po ich príchode na Slovensko zabezpečil ubytovanie. Následne boli prevezení na jednotlivé pracoviská, kde začali pracovať bez riadne uzavretého pracovného pomeru a prihlásenia do sociálneho a zdravotného systému SR ako viazači železa na rôznych stavbách. Na každom pracovisku mala byť jedna osoba, ktorá ich strážila a koordinovala. Páchatel'mi im bola poskytovaná strava v minimálnom množstve a po nárokaní si sľúbenej odmeny ich jeden z páchatel'ov fyzicky opakovaně napádal, vyhrážal sa im bitkami, prípadne fyzickou likvidáciou. Výnimkou nebolo ani zastrasovanie fyzickým ublížením od ďalších osôb, ktoré mali takto pomáhať jednému z páchatel'ov. Uvedené sa obeť báli oznámiť na políciu a naďalej vykonávali práce, pričom za vykonávanie práce jedna z obetí nedostala žiadnu mzdu a druhá iba zálohu veľmi nízkej sumy. Obeť sa vyslobodili útekem z ubytovacieho zariadenia.

V treťom prípade páchatel' s cieľom dosiahnutia finančného zisku formou pracovného vykorisťovania, v rómskej osade v Michalovciach, využijúc zlú sociálnu a finančnú situáciu tam žijúcich osôb, pod zámienkou finančne výhodnej práce v Holandsku s bezplatnou dopravou, stravou a ubytovaním, zlákal sedem obetí mužov vo veku 17 - 34 rokov. Osoby ubytoval v nezariadených izbách bytového domu v Holandsku, v ktorých prespávali na zemi. Po určitom čase od ich príchodu, bola týmto

osobám zabezpečená práca v spoločnostiach na rôznych pracovných pozíciách, ktorú vykonávali v rôznych hodinových zmenách. Finančný výnos, odplatu za odpracovanú prácu, preberal len páchatel'. Všetkých sedem osôb bolo následne v Holandsku identifikovaných ako potenciálne obeť OSĽ a za asistencie a spolupráce slovenského zastupiteľstva v Holandsku, IC a Slovenskej katolíckej charity (ďalej len „SKCH“) sa tieto osoby dostali späť na Slovensko.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že pri pracovnom vykorisťovaní prevláda v rámci náboru osobný kontakt a páchatel' ponúka obetiam zlepšenie životných podmienok. Pri pracovnom vykorisťovaní boli v roku 2024 detegované ako formy kontaktu aj sociálne siete, ktoré boli využité na zlákanie obetí zverejnením inzerátu.

1.1.3 Nútené žobranie

V roku 2024 NJBPNM eviduje tri prípady núteného žobrania, o ktorých sa dozvedela na základe oznámenia obetí. Vo všetkých prípadoch bolo miestom vykorisťovania Slovensko a v uvedených prípadoch boli vykorisťované 2 osoby, a to 1 muž a 1 žena, ktorá figuruje v dvoch rozličných prípadoch, a preto je zarátaná dvakrát.

V prvom prípade dvaja páchatelia (muž a žena) nútili, v období od roku 2020 do 2024, žobrať zdravotne ťažko postihnutého muža vo veku 63 rokov pochádzajúceho zo zlých ekonomických a sociálnych pomerov. Páchatelia žili v spoločnej dvojizbovej bunke spoločne s obeťou. K žobraniu bola obeť nútená bitkami, najmä fackami do oblasti tváre, údermi zovretou päťou do oblasti trupu, agresívnym správaním a kopaním, ktorým páchatelia spôsobili obeť zlomeninu členka na ľavej nohe. Obeť bola nútená k žobraniu každý pracovný deň v týždni bez ohľadu na počasie od rána do neskorého poobedia na rôznych miestach v jednom z krajských miest. Všetky peniaze (denne v sumách od 30 do 50 eur), ktoré týmto spôsobom obeť získala ihneď odovzdala páchatel'om, ktorí z týchto peňazí obeť poskytovali dvakrát denne jedlo (najmä suchú stravu). Zvyšné peniaze si ponechali pre vlastnú potrebu. V ubytovni obeť musela spať na zemi na matraci, pohyb mala stále kontrolovaný. Obeť bol páchatel'kou odcudzený doklad totožnosti a platobná karta k účtu, na ktorý bol obeť vyplácaný starobný dôchodok. Z týchto peňazí páchatelia hradili platby za ubytovanie a ostatné peniaze si ponechávali.

V druhom prípade od roku 2023 do roku 2024 bola žena (v tom období vo veku 32 rokov) páchatel'kou nútená k žobraniu pred obchodným domom, a to pod hrozbou ublíženia na zdraví. Obeť každý deň vyžobranú čiastku odovzdala páchatel'ke, pričom ak to obeť odmietla, páchatel'ka jej fyzicky ubližovala. Takto vyžobrané peniaze, v doposiaľ neupresnenej výške si páchatel'ka ponechala a využila pre vlastnú potrebu.

V treťom prípade páchatel' v presne nezistenej dobe približne od roku 2022 do roka 2023 na rôznych miestach v okresnom meste na východnom Slovensku, opakovane nútil pod hrozbou ublíženia na zdraví obeť (toho času 31 ročnú ženu) k žobraniu. Obeť najskôr slovnými vyhrážkami a neskôr aj fyzickými útokmi bola nútená, aby žobrala peniaze pred obchodným centrom či na iných miestach. Páchatel' si vynucoval, aby mu obeť všetky vyžobrané peniaze odovzdala. V prípade odmietnutia jej bolo fyzicky ubližované.

1.2 Páchatelia, organizované skupiny, finančné vyšetrovanie

NJBPNM ako útvar PZ špecializovaný na operatívne vyhľadávanie, preverovanie a vyšetrovanie trestnej činnosti OSĽ začala v roku 2024 trestné stíhanie pre spáchanie zločinu OSĽ podľa § 179 Trestného zákona v 18 prípadoch, čo predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2023 (20 prípadov).

Vyšetrovatel'mi NJBPNM bolo v roku 2024 vznesené obvinenie spolu 22 páchatel'om v rámci 11 prípadov, z toho bolo 13 mužov a 9 žien. V prípade dospelých páchatel'ov (19) sa jednalo o osoby vo veku 18 – 57 rokov. V roku 2024 evidujeme aj troch páchatel'ov, ktorí boli mladistvými osobami (1 muž a 2 ženy) vo veku 15 – 16 rokov. Z hľadiska štátnej príslušnosti bolo 21 obvinených osôb slovenskej štátnej príslušnosti a 1 obvinený bol štátnym príslušníkom Turecka.

Tabuľka č. 1
Prehľad vyšetrovaných prípadov a obvinených osôb

Rok	Začaté trestné stíhanie – prípady	Vznesené obvinenie – prípady	Počet obvinených osôb		Štátna príslušnosť obvinených osôb
2024	18	11	22	13 mužov	21 slovenská 1 turecká
				9 žien	

Páchatelia trestnej činnosti OSĽ obvinení pôvodom zo Slovenska pochádzali z okresov Bratislava (1), Zlaté Moravce (1), Kežmarok (1), Humenné (1), Malacky (2), Levice (2), Medzilaborce (2 obvinení), Trnava (5), Nové Zámky (6). Obvinené osoby páchali trestnú činnosť ako:

- jednotlivci (v 5 prípadoch),
- dvojica páchatel'ov (v 3 prípadoch)
- trojica páchatel'ov (v 1 prípade)
- štvorica páchatel'ov (v 2 prípadoch).

Ženy (9) boli páchatel'kami v prípadoch sexuálneho vykorisťovania (7 obvinených), núteného žobrania (2 obvinené). Muži (13) boli páchatel'mi v prípadoch sexuálneho vykorisťovania (9 obvinených), núteného žobrania (1 obvinený) a pracovného vykorisťovania (3 obvinení).

V roku 2024 bolo vyšetrovatel'mi NJBPNM **ukončené vyšetrovanie návrhom na podanie obžaloby voči 7 obvineným osobám v 5 prípadoch**, a to konkrétne v 3 prípadoch OSĽ za účelom sexuálneho vykorisťovania voči 3 páchatel'om, v jednom prípade OSĽ za účelom pracovného vykorisťovania voči 1 obvinenému a v jednom prípade OSĽ za účelom núteného žobrania voči 3 obvineným. V dvoch vyšetrovaných prípadoch OSĽ bol v roku 2024 podaný návrh na odovzdanie trestného stíhania do cudziny, konkrétne do Nemecka, jednalo sa o jeden prípad OSĽ za účelom sexuálneho vykorisťovania a jeden prípad OSĽ za účelom pracovného vykorisťovania.

Páchatelia, proti ktorým smerovalo obvinenie v roku 2024 **zneužívali najmä bezbrannosť obetí, alebo ich inak zraniteľné postavenie**, v ktorom sa nachádzali najmä vzhľadom na **zlé finančné pomery**. Zároveň bola použitá **lešť a k samotnému vykorisťovaniu boli obeť prinútené hrozbou násilia vo forme fyzického či psychického násilia, vyhrážky ublížením na zdraví poškodeným, alebo ich rodinám, použitím fyzického násilia, prípadne zneužívajúc aj ich látkovú závislosť (alkohol, drogy)**. Pri detských obetiach, kde boli páchatel'mi vlastní rodičia **zneužívali najmä podriadenosť a odkázanosť obetí**.

V roku 2024 nebol v rámci obvinených prípadov trestnej činnosti OSĽ vyšetrovaný žiaden prípad spáchaný organizovanou skupinou páchatel'ov.

V trestných veciach vedených vyšetrovateľmi NJBPNM za zločin OSĽ bolo aj v roku 2024 vykonávané **finančné vyšetrovanie** spočívajúce v preverovaní majetkového profilu stíhaných osôb, zisťovaní prevodu finančných prostriedkov pochádzajúcich z páchania trestnej činnosti a výšky neoprávneného obohatenia sa z páchania trestnej činnosti, na základe ktorej bola kvalifikovaná skutková podstata trestného činu. Finančné vyšetrovanie je vykonávané v zmysle metodickej pomôcky k finančnému vyšetrovaniu vydanéj Prezidiom PZ v septembri 2016, pričom spočíva v prevažnej miere v zasielaní žiadostí do bánk a rôznych subjektov v SR, ako napr. kataster nehnuteľností, depozitár cenných papierov, evidencie vozidiel, plavidiel a pod. Vo všeobecnosti však stále platí, že páchatelia trestnej činnosti OSĽ, vyšetrovaní v rámci prípadov v SR, zisky pochádzajúce z páchania tejto trestnej činnosti priebežne spotrebúvajú pre vlastnú potrebu, čiže nedochádza k hromadeniu finančných prostriedkov väčšieho objemu, ktoré by mohli byť v rámci trestného konania zaistené s následným uplatnením inštitútov zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov týkajúcich sa postihnutia majetku páchatel'a, resp. použité na páchanie iného druhu trestnej činnosti.

Zo štatistických údajov Generálnej prokuratúry SR⁵ vyplýva, že v roku 2024 bolo **stíhaných 26 osôb, z toho 6 žien a 20 mužov**, čo predstavuje **mierny pokles** v porovnaní s rokom 2023, kedy bolo stíhaných celkom 27 osôb. Je však potrebné poznamenať, že klesajúci počet stíhaných osôb sme zaznamenali aj v predchádzajúcich rokoch, čo značí **pretrvávajúci klesajúci trend v počte stíhaných osôb, ktorý evidujeme od roku 2022**. Iný stav bol napríklad v roku 2021, kedy bolo stíhaných 39 osôb, prípadne v roku 2019, kedy bolo stíhaných až 51 páchatel'ov.

Obžalovaných v roku 2024 bolo 17 osôb, z toho 2 ženy a 15 mužov, čo taktiež predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2023, kedy bolo obžalovaných 25 osôb, či rokom 2022, kedy bolo obžalovaných 30 osôb. Medzi obžalovanými osobami v roku 2024 boli aj **osoby mladšie ako 18 rokov**, konkrétne **1 dievča a 1 chlapec vo veku 16 až 18 rokov**. Veková štruktúra obžalovaných osôb je od 16 rokov veku a horná hranica nie je presne definovaná. V štatistických výstupoch Generálnej prokuratúry SR z roku 2024 boli obžalované aj osoby z ostatných vekových kategóriách. Pri trestnom čine OSĽ Generálna prokuratúra SR eviduje **8 osôb ako recidivistov**. Generálna prokuratúra SR eviduje len pohlavie a vek stíhaných osôb, nie však národnosť, ani účel vykorisťovania.

Tabuľka č. 2
Prehľad stíhaných a obžalovaných osôb

rok	Počet stíhaných osôb		Počet obžalovaných osôb		Dohoda o vine a treste – počet osôb
2024	26	6 žien	17	2 ženy	0
		20 mužov		15 mužov	

Ministerstvo spravodlivosti SR poskytlo národnému spravodajcovi oficiálne štatistické údaje k právoplatne ukončeným súdnym konaniam a počtu právoplatne odsúdených osôb za trestný čin OSĽ v roku 2024. Z týchto dát vyplýva, že v roku 2024 sudy SR rozhodovali o 21 osobách, **odsúdených bolo 20 osôb a oslobodená spod obžaloby nebola žiadna osoba**. Z celkového počtu súdnych konaní bola

⁵ Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za rok 2024 - Generálna prokuratúra, stav k 24. februáru 2025.

jedna (1) vec skončená zastavením trestného stíhania voči jednej osobe. V porovnaní s rokom 2023 vnímame mierny nárast počtu odsúdených osôb.

Ministerstvo spravodlivosti SR zverejňuje na svojom webovom sídle rozhodnutia súdov SR⁶. V minulosti sme sa stretli so situáciami, kedy **tento systém nebol v plnej miere súdmi napĺňaný**, a tak nebolo možné mať k dispozícii všetky rozhodnutia súdov SR. Za rok 2024 vnímame pozitívnu zmenu v tom, že všetky rozhodnutia súdov týkajúce sa OSĽ boli zverejnené. Štúdium verejne dostupných anonymizovaných rozhodnutí súdov SR prinieslo zistenia v oblasti uloženého trestu, ako aj účeloch vykorisťovania, o ktorých bolo v roku 2024 rozhodované.

Konkrétne účely vykorisťovania ani počet poškodených Ministerstvo spravodlivosti SR štatisticky neeviduje, avšak z verejne prístupných anonymizovaných rozsudkov, ktoré boli zverejnené, bolo zistené, **že v odsudzujúcich rozsudkoch (9) súdy rozhodovali o prípadoch OSĽ prevažne za účelom nútených sobášov (detí, ako aj dospelých osôb), sexuálneho vykorisťovania žien (medzi poškodenými aj dospelé osoby aj dieťa), ale aj núteného žobrania.** Rozsudky súdov SR týkajúce sa nútených sobášov (5) v roku 2024 prevyšovali prípady sexuálneho vykorisťovania (2) a núteného žobrania (2). Je nutné poznamenať, že v jednom prípade nastala kombinácia vykorisťovania obetí, a to aj za účelom núteného sobáša aj za účelom nútenej prostitúcie. Najvyšší udelený trest odňatia slobody udelil Okresný súd v Nitre (rozsudok mierne upravil vo výrokoch o trestoch obžalovaných Krajský súd v Nitre) s výkonom v ústave na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia v trvaní 16 rokov nepodmienečne a druhej odsúdenej osobe v ústave na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia v trvaní 8 rokov. Odsúdení boli rodičia maloletej, za konanie, ktoré bezprostredne smerovalo k dokonaniu **obzvlášť závažného trestného činu OSĽ a okrem páchania na chránenej osobe, závažnejším spôsobom konania, využitím zraniteľnosti, odkázanosti a podriadenosti poškodenej, spoločným konaním spôsobili poškodenej aj ťažkú ujmu na zdraví.** Trest odňatia slobody s nepodmienečným odkladom bol uložený v roku 2024 ešte jednému páchatelovi (účel vykorisťovania: nútený sobáš, výška trestu: 2 roky a 6 mesiacov v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia). V ostatných prípadoch súdy ukladali tresty odňatia slobody vo výške maximálne 4 rokov odňatia slobody, avšak s podmieneným odkladom na určitú, presne stanovenú skúšobnú dobu (v dĺžke od 18 mesiacov po 5 rokov). Súdy SR využívali pri udeľovaní trestov aj ukladanie obmedzení spočívajúcich v **zákaze kontaktu** s poškodenou osobou, povinnosti spočívajúcej v **príkaze nepriblíženia** sa k poškodenej osobe, či **príkaze ospravedlnenia** sa poškodenej, alebo **povinnosti strpieť nad sebou kontrolu** probačného a mediačného úradníka počas trvania skúšobnej doby, či podrobiť sa **psychoterapii a zúčastniť sa na psychologickom** poradenstve. V jednom rozsudku sa objavil aj **trest prepadnutia majetku** a v jednom rozsudku aj udelenie peňažných trestov (obaja odsúdení v prípade vykorisťovania osôb v zraniteľnom postavení na nútené žobranie, mali okrem iných trestov uložený aj peňažný trest vo výške 1 500,- eur). V dvoch rozsudkoch týkajúcich sa OSĽ za účelom núteného sobáša a núteného sobáša v kombinácii so sexuálnym vykorisťovaním, súdy SR sa zaoberali aj určením povinnosti uhradiť odsúdenými osobami poškodeným osobám náhradu morálnej škody a nemajetkovej ujmy. V jednom prípade súd nariadil povinnosť všetkým odsúdeným (3) náhradu morálnej škody poškodenej vo výške 6 460,- eur a v druhom prípade súd jednému z piatich obžalovaných náhradu nemajetkovej ujmy dvom poškodeným v celkovej výške 7 040,- eur (3 520,- eur každej poškodenej).

⁶ <https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/sudy/rozhodnutia/?pageNum=1&size=10>

Pri sexuálnom vykorisťovaní detí a obchodovaní za účelom nútených sobášov detí sú páchatel'mi osoby, ktoré sú poškodeným dôverne známe (napr. partner, rodičia). Pri nútených sobášoch dospelých žien, nútenom žobraní alebo sexuálnom vykorisťovaní páchatelia využívali podvodné konanie, lešť, ponuky dobre platenej práce v zahraničí, zneužívali zraniteľné postavenie obetí, sociálnu situáciu obetí a ich tiesnivé životné situácie.

Vítame posun súdov SR v udeľovaní nepodmienečných trestov odňatia slobody, určovanie povinnosti náhrady škody a ujmy poškodeným, či využívanie aj iných ochranných opatrení, obmedzení smerom k páchatel'om, avšak zároveň vnímame stále priestor na scitlivovanie súdov SR v tejto oblasti, aby pri rozhodovaní a hľadaní adekvátneho trestu brali ohľad nielen na mieru závažnosti konania páchatel'a vo vzťahu k jeho nebezpečnosti voči spoločnosti, ale aj mieru dopadov na obeť samotnú. Trestný zákon (§34) uvádza, že trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatel'om a vytvoriť podmienky na jeho výchovu (zhodnotiť možnosti nápravy páchatel'a), aby viedol riadny život a súčasne iných odradiť od páchania trestných činov, trest zároveň vyjadruje aj morálne odsúdenie konania páchatel'a spoločnosťou. Udelený druh a výška trestu by mal napĺňať z pohľadu účelu aj funkciu individuálnej a generálnej prevencie na ochranu spoločnosti.

Obete majú právo na odškodnenie aj od štátu, a to v rozsahu a za podmienok stanovených v zákone č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o obetiach trestných činov“). Okrem nároku na náhradu škody na zdraví má v zmysle tohto zákona obeť nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu. Podľa informácií Ministerstva spravodlivosti SR bolo **v roku 2024 odškodnené 3 obeť**. V prvom prípade bola obeť priznaná a vyplatená suma vo výške 6 460,- eur ako nemajetková ujma a 484,- eur ako škoda na zdraví. Druhej obeť Ministerstvo spravodlivosti SR priznalo a vyplatilo 6 230,- eur ako nemajetkovú ujmu a tretej obeť bola priznaná a vyplatená suma vo výške 4 050,- eur ako nemajetková ujma. Celkom Ministerstvo spravodlivosti v roku 2024 priznalo a vyplatilo obetiam OSĽ prostredníctvom tejto schémy finančné prostriedky vo výške **17 224,- eur**.

1.3 Identifikované obeť

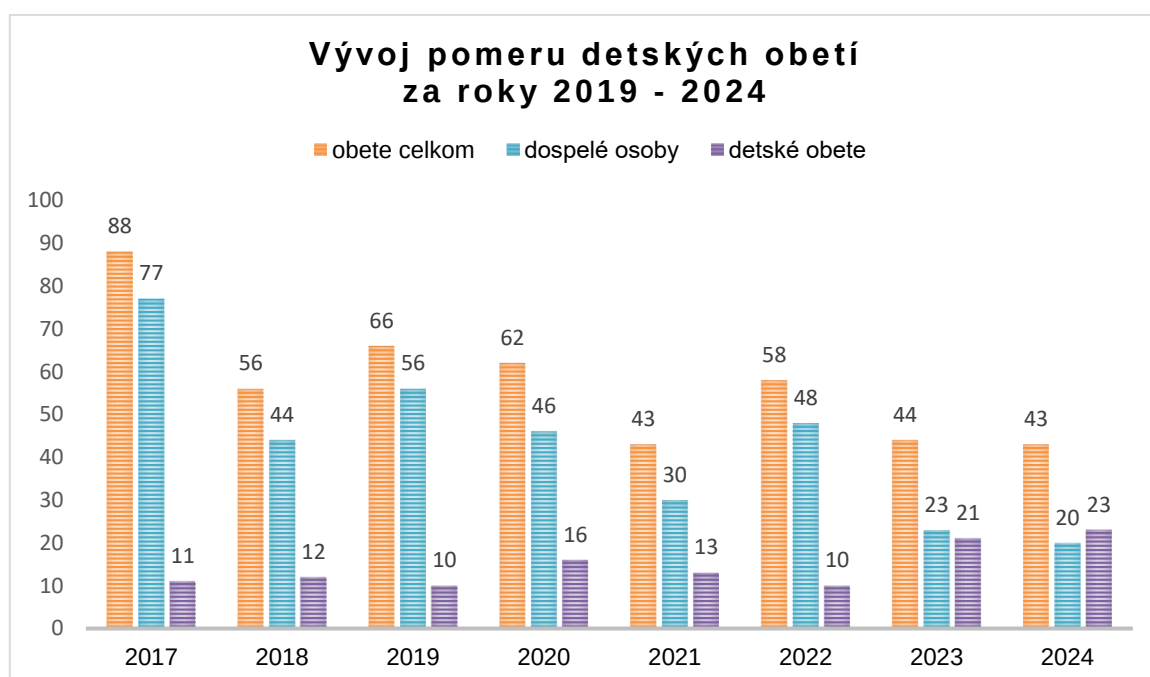
V roku 2024 bolo v SR **identifikovaných spolu 43 obetí** (z toho dve obeť ženského pohlavia boli zarátané dvakrát, pretože v roku 2024 boli identifikované ako poškodené v dvoch rôznych prípadoch. V jednom prípade išlo o detskú obeť sexuálneho vykorisťovania a v druhom prípade o dospelú ženskú obeť núteného žobrania. Z celkového počtu identifikovaných obetí bolo 26 žien (z toho 20 detí) a 17 mužov (z toho 3 deti). Kým v roku 2017 deti predstavovali 12,5 % z celkového počtu identifikovaných obetí, tak v roku 2024 podiel detských obetí k celkovému počtu identifikovaných obetí za rok 2024 dosiahol úroveň až 53,5 % (t.j. celkom 23 detí a 20 dospelých obetí v čase náboru).

Z celkového počtu identifikovaných obetí bolo **35 obetí formálne identifikovaných políciou**. Z celkového počtu formálne identifikovaných obetí bolo 12 mužov (z toho 3 deti) a 23 žien (z toho 18 detí a len 5 dospelých ženských obetí), pričom dve ženské obeť boli započítané dvakrát, pretože sa vyskytli počas roka 2024 ako poškodené v dvoch samostatných prípadoch. Aj v roku 2024 sme zaznamenali klesajúcu tendenciu pri formálne identifikovaných obetiach, ktorú registrujeme už od roku 2017, kedy bolo formálne identifikovaných až 75 obetí (celkovo bolo v roku 2017 identifikovaných 88 obetí).

Obdobná situácia v súvislosti s počtom **identifikovaných, ako aj formálne identifikovaných obetí nastala v roku 2021**.

Najmladšia identifikovaná obeť **mala len 6 rokov** (chlapec, sexuálne vykorisťovaný) v čase začatia vykorisťovania a **najstaršia identifikovaná obeť mala 65 rokov** (muž, nútené žobranie) v čase náboru. Za roky 2017 až 2024 je možné pri detských obetiach pozorovať, že deti sú prevažne sexuálne vykorisťované, prípadne zneužívané za účelom uzatvorenia núteného sobáša v zmysle tradícií a len ojedinele aj za účelom núteného žobrania. Prehľadom za roky 2017 až 2024 sme dospeli k poznaniu, že pri **detských obetiach ženského pohlavia** sa vyskytujú obeť vo veku od **8 rokov do 17 rokov** (prevažne sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie za účelom núteného sobáša) a **mužských detských obetiach** sú zneužívaní chlapci vo veku **od 5 mesiacov po 17 rok veku** (prevažne sexuálne vykorisťovanie a ojedinele nútené žobranie, či nútená práca).

Graf č. 2

Vek obetí sa eviduje k dátumu náboru obetí a nie k času ich identifikácie, t.j. **v čase začatia páchania skutku a nie v roku, keď obeť vstupuje do štatistického systému.** Obete, ktoré boli deťmi aj v čase náboru, aj v čase identifikácie bolo celkom 21 z pôvodných 23 obetí. Medzičasom dve z detských obetí dosiahli plnoletosť, t.j. 18 rok veku.

Najdlhší časový odstup od náboru obetí po identifikáciu, pri obetiach identifikovaných v roku 2024, predstavoval 7 rokov (pracovne vykorisťovaný dospelý muž na Slovensku).

Z celkového počtu identifikovaných obetí bolo políciou formálne identifikovaných 35 osôb (z toho dve osoby sú zarátané dvakrát, pretože vystupujú v dvoch prípadoch (1 dospelá žena zneužívaná na nútené žobranie a 1 detská obeť ženského pohlavia zneužívaná sexuálne)). Z celkového počtu **formálne identifikovaných obetí** bolo 12 mužov (z toho 2 deti) a 23 žien (z toho 20 detí).

Možnosť **vstupu do programu pomoci** využilo celkom **27 obetí** (možnosť vstupu do programu pomoci využili aj obe ženské obeť, ktoré pri boli formálne identifikované políciou v dvoch samostatných prípadoch a boli dvakrát zarátané pri formálne identifikovaných obetiach, avšak pri počte obetí zaradených do programu pomoci boli započítané len raz). Z celkového počtu zaradených obetí do

programu pomoci bolo 14 mužov (z toho 2 deti) a 13 ženských obetí (z toho 9 detí). Z celkového počtu zaradených obetí do programu pomoci bolo 19 obetí (bez dvojitého započítavania osôb) formálne identifikovaných políciou. Z uvedeného počtu (19) bolo 9 mužov (z toho 2 deti) a 10 žien (z toho 7 detí). S ohľadom na predchádzajúce roky ide o **zvýšený nárast obetí, ktoré boli formálne identifikované políciou a súčasne aj zaradené do programu pomoci**, čo hodnotíme veľmi pozitívne.

Obete, ktoré vstupujú do programu pomoci, nemusia spolupracovať s políciou a spoluprácu si môžu premyslieť počas lehoty na zotavenie a reflexiu⁷. Sú identifikované na základe odôvodneného podozrenia, že sa stali obeťami. **Toto podozrenie zo spáchania OSĽ vychádza z identifikačnej schémy, nie z posúdenia orgánov činných v trestnom konaní (OČTK).**

Tabuľka č. 3
Prehľad identifikovaných a formálne identifikovaných obetí

Rok	Celkový počet identifikovaných obetí		Pôvod identifikovaných obetí	FORMÁLNE identifikované obete ⁸		ZARADENÉ obete do programu pomoci ⁹	
2024	43	17 mužov z toho 3 deti	SR (40) Bulharsko (3)	35	12 mužov z toho 3 deti	27	14 mužov z toho 2 deti
		26 žien z toho 20 detí			23 žien z toho 18 detí		13 žien a z toho 9 detí

Takmer všetky identifikované obete za rok 2024 boli občania SR. Štatisticky sme zaznamenali len tri zahraničné obete pochádzajúce z Bulharska. Pri zahraničných obetiach ide troch mužov pracovne vykorisťovaných na Slovensku. Všetky tri obete boli zaradené do programu pomoci a dvaja boli aj formálne identifikovaní políciou ako obete. Pre úplnosť uvádzame, že s ohľadom na aplikačnú prax, formálna identifikácia obetí zaradených do programu pomoci môže presahovať z roka na rok (tzn. obete zaradené do programu pomoci v roku 2024 môžu byť formálne identifikované políciou napr. v roku 2025).

Najčastejším účelom zneužívania v roku 2024 medzi identifikovanými obeťami, tak ako aj v roku 2023, bolo **sexuálne vykorisťovanie** (25 obetí, z toho 2 chlapci, 20 dievčat (z toho jedna detská ženská obeť bola zarátaná dvakrát¹⁰) a 3 dospelé ženy). Celkom 15 obetí bolo vykorisťovaných za účelom **nútenej práce** (z toho 14 mužov (z toho 1 chlapec) a 1 žena) a 3 osoby boli zneužívané za účelom **núteného žobrania** (1 muž a 1 žena, ktorá bola zarátaná dvakrát, lebo sa vyskytla v dvoch samostatných prípadoch núteného žobrania v roku 2024). Len v jednom prípade sexuálne vykorisťovaného dieťaťa

⁷ Lehotou na zotavenie a reflexiu je doba poskytovania nevyhnutnej krízovej starostlivosti a krízovej starostlivosti slúžiaca na vymanenie sa obeť z vplyvu páchateľa a na zváženie okolností a súvislostí na prijatie informovaného a dobrovoľného rozhodnutia o spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní v trvaní najviac 90 dní.

⁸ Vysvetlenie: počet formálne identifikovaných obetí je uvádzaný z celkového počtu identifikovaných obetí v roku 2024.

⁹ Vysvetlenie: počet obetí zaradených do programu pomoci je z celkového počtu identifikovaných obetí v roku 2024.

¹⁰ Obeť evidujeme ako poškodenú v dvoch prípadoch, v ktorých bolo začatie trestného stíhania v roku 2024 a v každom z nich je iný páchateľ a iný čas spáchania skutku.

a v jednom prípade pracovne vykorisťovaného dieťa bolo zaznamenané nadobudnutie plnoletosti od času náboru po čas identifikácie.

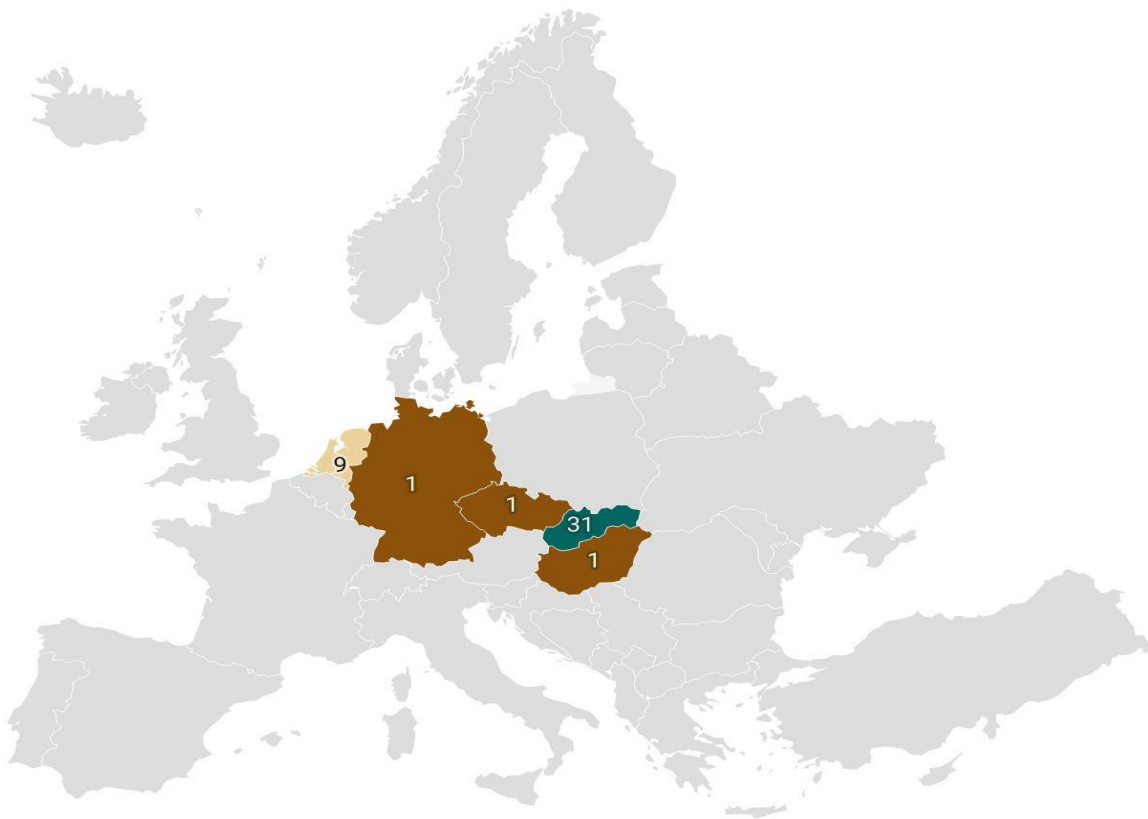
V roku 2023 nastala **zmena trendu**, čo sa týka **vnútroštátneho vykorisťovania**, kde nábor aj vykorisťovanie prebiehali v rámci SR. Za roky 2018 – 2023 vnútroštátne vykorisťovanie predstavovalo 1/3 všetkých identifikovaných obetí. V roku 2023 figurovala SR ako krajina vykorisťovania v 32 prípadoch, z toho v 3 prípadoch bola ako cieľová krajina pre zahraničné obete, čo znamená, že v 29 prípadoch bola SR krajinou pôvodu aj krajinou vykorisťovania (66%).

V roku 2024 sa potvrdil trend z roku 2023, a teda **SR je možné vnímať ako krajinu vykorisťovania pre 72% obetí (31) zo všetkých identifikovaných obetí za rok 2024. Tri mužské obete pochádzajúce z Bulharska**, ktoré boli identifikované v roku 2024 uviedli SR ako cieľovú krajinu (t.j. krajinu vykorisťovania). Zároveň celkom **28 občanov SR** bolo naborovaných aj vykorisťovaných na území Slovenska. Z uvedeného počtu (28) bolo celkom 22 občanov SR sexuálne vykorisťovaných (20 žien (z toho 1 dospelá žena a 19 detí) a 2 muži (z toho 2 detí)), pracovne vykorisťovaných (3) a zneužívaných na nútené žobranie (3) na území SR. Ostatných 12 obetí, občanov SR, bolo obchodovaných v rámci ČR (1), Maďarska (1 dieťa), Nemecka (1) a Holandska (9, z toho 1 dieťa). V ČR, Maďarsku a Nemecku boli občianky SR sexuálne vykorisťované a v Holandsku boli občania SR pracovne vykorisťovaní.

Graf č. 3

Krajina vykorisťovania

Cieľová krajina, v ktorej boli vykorisťované obete identifikované v roku 2024

Zdroj: Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality odboru prevencie kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky • Vytvorené pomocou Datawrapper

Dáta identifikovaných obetí v roku 2024 preto definujú SR prioritne ako krajinu vykorisťovania (31) a v menšej miere ako zdrojovú krajinu (12). Kombinácia krajín v roku 2024 nenastala.

Tabuľka č. 4
Krajina vykorisťovania obetí

Cieľová krajina	Počet obetí	
SR	31	8 mužov (z toho 2 deti)
		23 žien (z toho 19 detí)
Holandsko	9 mužov (z toho 1 dieťa)	
ČR	1 žena	
Maďarsko	1 žena (dieťa)	
Nemecko	1 žena	

Z pohľadu vyšetrovania prípadov OSE hodnotíme vplyv Brexitu ako výrazný, vnímame vytratenie sa prípadov, v ktorých by figurovalo Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“) ako cieľová krajina (rovnako aj v rokoch 2022/2023). V roku 2024 nebol vyšetrovaný nový prípad OSE s miestom vykorisťovania v Spojenom kráľovstve a neevidujeme ani obeť zaradenú do programu pomoci, ktorá by uviedla ako krajinu vykorisťovania Spojené kráľovstvo.

Výsluchy obetí OSE ako obzvlášť zraniteľných obetí boli vyšetrovateľmi NJBPNM aj v roku 2024 vykonávané za použitia technických prostriedkov na zaznamenávanie obrazu a zvuku, pričom takýmto spôsobom bolo **zrealizovaných spolu 54 výsluchov**. Účelom takto realizovaných výsluchov je najmä zabránenie sekundárnej viktimizácie obetí ich opakovanými výsluchmi. Všetky detské obeť boli oznámené orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) za účelom posúdenia situácie detských obetí a realizácie opatrení v súlade s najlepším záujmom dieťaťa.

Od roku 2019 až do roku 2021 bol z hľadiska pôvodu obetí najdominantnejší Košický kraj. V roku 2022 nastala zmena a najviac obetí pochádzalo z Prešovského kraja (18 a z toho 12 mužov a 6 žien). Ďalšia zmena nastala aj v roku 2023, kedy z celkového počtu identifikovaných obetí pochádzalo až 32 % z Banskobystrického kraja. **Z pohľadu pôvodu obetí, zmena opätovne nastala aj v roku 2024, kedy najviac obetí pochádzalo z Prešovského kraja (14) a nasledoval Košický kraj (13).** Je možné konštatovať, že najviac obetí identifikovaných v roku 2024 pochádzalo z východného Slovenska (63%). Obete pochádzajúce z východného Slovenska, z ktorých boli 2 dospelé ženy z Košického kraja a 13 detí (1 dievča a 1 chlapec z Košického kraja a 11 dievčat z Prešovského kraja), boli vykorisťované prevažne za účelom nútej prostitúcie (celkom 15). Za účelom nútej práce bolo vykorisťovaných celkom 10 mužov (z toho 1 dieťa), 3 dospelé obeť pochádzali z Prešovského kraja a 7 obetí (z toho 1 dieťa) z Košického kraja. V dvoch prípadoch sme zachytili nútené žobranie, kde obeť pochádzala z Košického kraja.

Z Bratislavského kraja pochádzalo 6 obetí (4 detské obeť ženského pohlavia sexuálne vykorisťované, 1 dospelá žena pracovne vykorisťovaná a 1 dospelý muž zneužívaný na nútené žobranie),

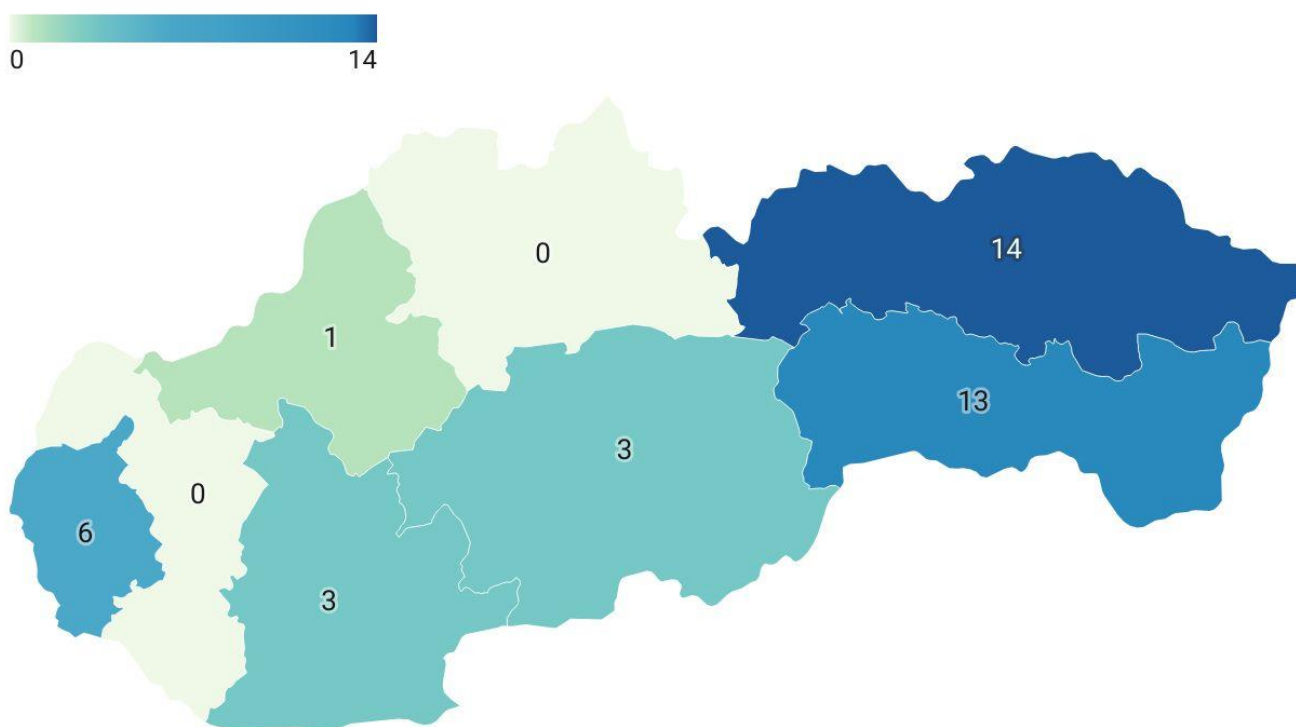
z **Banskobystrického kraja** (2 dievčatá sexuálne vykorisťované a 1 dospelý muž pracovne zneužívaný) a **Nitrianskeho kraja** (1 dospelá žena a 2 dievčatá sexuálne vykorisťované) po 3 obeť a z **Trenčianskeho kraja** pochádzala 1 obeť (sexuálne vykorisťovaný chlapec). Ďalšie 3 obeť pochádzali z územia mimo SR (**Bulharsko**) a boli pracovne vykorisťovaní (3 dospelí muži).

Zastupiteľské úrady SR v zahraničí spolupracujú s poskytovateľom služieb (zabezpečujúcim služby asistovaného dobrovoľného návratu obetí), ktorým bola v roku 2024 SKCH a participujú v prípade potreby pri asistovaných dobrovoľných návratoch.

Graf č. 4

Kraj pôvodu obetí

Pôvod slovenských obetí identifikovaných v roku 2024

Zdroj: Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality odboru prevencie kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky • Vytvorené pomocou Datawrapper

1.4. Možnosti pomoci pre obeť

Významným inštitucionálnym zabezpečením pomoci pre obeť je najmä špecializovaný podporný program pomoci pod gesciou MV SR, ktorý je špecificky zameraný na obeť OSI a poskytované služby sú prispôbené pre túto skupinu obetí. Vstup obetí do programu pomoci je dobrovoľný. Základnými cieľmi tohto programu je stabilizácia osoby po prežitej traume a snaha o opätovné zaradenie do bežného života. V súlade so stanovenými cieľmi sa obetiam poskytujú podporné služby a zabezpečujú procesy reintegrácie/integrácie obetí do spoločnosti s **možnosťou spolupracovať s OČTK**.

V prípade, ak sa obeť nerozhodne k spolupráci s OČTK, nemá to vplyv na možnosti pomoci a pomoc a podpora vo forme zotavenia a reflexie sa jej poskytuje v súlade s princípom nediskriminácie.

Každá služba v rámci programu pomoci je obeť trpezlivo vysvetlená a vykonáva sa len po dobrovoľne udelenom súhlase obeť. Slovenským a zahraničným obetiam, ktoré vstúpia do programu pomoci, je možné poskytnúť krytie zdravotnej starostlivosti, ktoré iné mechanizmy pomoci v SR neumožňujú. V prípade vstupu detských obetí do programu pomoci sú postupy upravené v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. O vstupe dieťaťa do programu pomoci rozhoduje zákonný zástupca alebo súdom ustanovený poručník alebo opatrovník podľa osobitného predpisu¹¹. Vyhodnotenie poskytnutej pomoci obetiam, ktoré vstúpili v roku 2024 do programu pomoci, ako aj prehľad o zaradených obetiach, uvádzame podrobne v kapitole 2.

V prípade, ak sú s obeťou vykonávané úkony v trestnom konaní, pred prvým úkonom vyšetrovateľ v zmysle interných postupov, zabezpečí informovanie obeť priamo zo strany poskytovateľa služieb programu pomoci o programe pomoci a jeho možnostiach. Obeť takýmto postupom nadobudne komplexný a kvalifikovaný sumár informácií o možnostiach pomoci prostredníctvom programu pomoci.

Ďalšou možnosťou pre obeť je využitie služieb informačných kancelárií¹². Na základe identifikovaných potrieb každého individuálneho prípadu pracovníci sprostredkujú klientom poskytnutie služieb a poradenstva. S požiadavkou o pomoc v súvislosti s OSĽ sa na informačné kancelárie v roku 2024 obrátilo 6 klientov (3 muži a 3 ženy), z celkového počtu 745 klientov za rok 2024, čo predstavuje 0,8 %. Títo 6 klienti, ktorí sa obrátili na informačné kancelárie boli potenciálne obeť, alebo zdroje informácií. Informačné kancelárie poskytli svojim klientom informácie a nasmerovali ich na odbornú pomoc poskytovanú relevantnými inštitúciami (SKCH, PZ, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR)). V roku 2024 evidovali informačné kancelárie 19 klientov z radov odídcov z Ukrajiny, avšak žiadny z uvedených prípadov sa netýkal problematiky OSĽ.

Obeť sa môžu obrátiť aj na akreditované subjekty poskytujúce pomoc obetiam trestných činov podľa zákona o obetách trestných činov. V zmysle tohto zákona OČTK (policajt, prokurátor) a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti informujú obeť o existencii subjektov poskytujúcich pomoc a ich kontaktných údajoch. Akreditované subjekty poskytujú buď všeobecnú odbornú pomoc všetkým obetiam alebo špecializovanú odbornú pomoc so zameraním sa na určitý okruh obetí (napr. domáce násilie, deti). Obeť obchodovania sú v zmysle zákona o obetách trestných činov považované za obzvlášť zraniteľné obeť s právom na poskytnutie **špecializovanej odbornej pomoci**. Táto schéma pomoci je v gescii Ministerstva spravodlivosti SR. V prípade špecializácie subjektu na tento okruh obetí je možné im poskytnúť špecializovanú odbornú pomoc, ktorá zahŕňa napr. poskytnutie a vysvetlenie všetkých informácií v zmysle zákona o obetách trestných činov, právnu pomoc, psychologickú pomoc, krízovú psychologickú intervenciu, vyhodnotenie hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia, sprostredkovanie poskytovania sociálnych služieb v zariadení núdzového bývania a špecializovaného sociálneho poradenstva.

¹¹ Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹² §7a zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2. PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBETÍ

V prípade, že existuje podozrenie, že osoba sa mohla stať obeťou obchodovania, môže sa dobrovoľne rozhodnúť vstúpiť do programu pomoci, z ktorého je možné zabezpečiť a poskytnúť služby, ktoré obeť vzhľadom na svoju aktuálnu situáciu potrebuje. **Spolupráca s políciou nie je podmienkou vstupu obeť do programu pomoci.** Financovanie je realizované z rozpočtu MV SR a konkrétne služby sú poskytované zo strany mimovládnych organizácií (ďalej len „MVO“), s ktorými má MV SR uzatvorenú platnú a účinnú zmluvu. Gestorom tohto špecializovaného programu je IC. Rozsah služieb poskytovaných občanom SR, ako aj cudzincom, resp. osobám bez štátnej príslušnosti ako obetiam, sú stanovené v nariadení MV SR o zabezpečení programu pomoci a vychádzajú z medzinárodných štandardov, ako aj zo záväznej legislatívy EÚ. Komplexná starostlivosť obetiam je poskytovaná v zmysle princípu rovnosti a nediskriminácie s patričným ohľadom na individuálne potreby jednotlivých obetí, rešpektujúc ich základné ľudské práva.

Na základe analýzy údajov o obetiach, ktoré sa rozhodli vstúpiť do programu v roku 2024, možno potvrdiť obdobnú skladbu obetí, ako tomu bolo za ostatné roky. Obete sa vo väčšine prípadov vyznačujú nízkou, resp. nižšou vzdelanostnou úrovňou, pochádzajú z ekonomicky slabého prostredia a majú nedostatok potrebných informácií. Ako hlavný dôvod náchylnosti reagovať na podozrivé ponuky vnímame nepriaznivú ekonomickú a sociálnu situáciu, niekedy aj v spojení s látkovými závislosťami. Počas roka 2024 boli do programu pomoci zaradené **nielen dospelé osoby, ale aj osoby mladšie ako 18 rokov**. V prípade vstupu detských obetí do programu pomoci (v čase vstupu do programu pomoci, nie v čase náboru obetí) sú postupy upravené v súlade s najlepším záujmom dieťaťa a o vstupe dieťaťa do programu pomoci rozhoduje zákonný zástupca. Vek obetí zaradených do programu pomoci sa pohyboval v pomerne širokom vekovom rozhraní, a to od 12 rokov do 65 rokov v čase náboru. V roku 2024 boli do programu pomoci zaradené nielen osoby, ktoré sú slovenskí občania, ale aj cudzinci, a to konkrétne z Bulharska. Formálne identifikovaných obetí, ktoré boli zároveň aj zaradené do programu pomoci bolo v roku 2024 celkom 19 (bez dvojitého zarátania tých dvoch obetí, ktoré boli aj formálne identifikované aj zaradené do programu pomoci, avšak pri formálnej identifikácii sú zarátané dvakrát, keďže vystupujú ako poškodené v rámci dvoch samostatných prípadov).

K 1. januáru 2024 partnerská mimovládna organizácia poskytovala pomoc a podporu 16 obetiam z predchádzajúcich rokov. Počas roka 2024 bolo do programu pomoci priebežne zaradených celkom 27 obetí. S ohľadom na uvedené je možné konštatovať, že **počas roka 2024 partnerská mimovládna organizácia v rámci programu pomoci poskytovala pomoc a podporu celkom až 43 obetiam** (z toho 16 obetí prechádzalo z predchádzajúcich rokov a 27 obetí bolo zaradených do programu pomoci v priebehu roka 2024).

Priebežne počas roka 2024 bolo z programu pomoci **vyradených celkom 23 osôb** (11 osôb boli obeť, ktoré boli zaradené do programu pomoci v roku 2024 a ďalších 12 osôb boli tie, ktoré boli do programu pomoci zaradené v predchádzajúcich rokoch). **K 31. decembru 2024 bolo v starostlivosti partnerskej organizácie v rámci programu zaradených celkom 20 obetí** (16 obetí zaradených v roku 2024 a 4 obeť zaradené do programu pomoci v predchádzajúcich rokoch), **ktorým bude poskytovaná odborná pomoc a podpora aj v roku 2025.**

Poskytovanie odbornej pomoci a podpory obetiam zaradeným do programu pomoci je kontinuálne zmluvne zabezpečené do roku 2027. MV SR v priebehu roka 2022 uskutočnilo výber poskytovateľov

služieb obetiam v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní¹³. Výstupom zákonného procesu boli tri zmluvy o poskytovaní služieb, ktorých predmetom je poskytovanie pomoci a podpory obetiam, zabezpečenie prevádzky národnej linky 0800 800 818 a realizácia prednávratovej asistencie a asistovaného dobrovoľného návratu obetí. V roku 2024 boli na financovanie MVO participujúcich na realizácii programu pomoci reálne vynaložené peňažné prostriedky v sume **253 585,31 eur** (prednávratová starostlivosť, asistovaný dobrovoľný návrat obetí, pomoc a podpora obetí, ako aj zabezpečenie prevádzky národnej linky 0800 800 818). Na zabezpečenie realizácie programu pomoci a poskytovania služieb obetiam boli v roku 2024 reálne vynaložené finančné prostriedky v celkovej výške 202 389,48 eur, na asistované dobrovoľné návraty a prednávratovú asistenciu boli reálne vynaložené finančné prostriedky v celkovej výške 26 295,83 eur. Niektoré služby zdravotnej starostlivosti v programe pomoci sú hradené navyše z finančných prostriedkov verejného zdravotného poistenia. Rovnako sociálne zabezpečenie obeť je riešené z finančných prostriedkov štátu alebo vyšších územných celkov.

2.1 Podrobnejšia analýza obetí zaradených do programu pomoci

Do programu pomoci v priebehu roka 2024 priebežne vstúpilo 27 osôb (t.j. jedinečných osôb bez dvojitého zarátania, a to aj napriek situácii, kedy jedna obeť bola v priebehu roka 2024 zaradená a vyradená a následne opäť zaradená. Táto osoba bola v rámci štatistických výstupov zarátaná ako jedna osoba), **čo predstavuje viac ako 100 % nárast v porovnaní s rokom 2023**, kedy do programu pomoci vstúpilo 10 obetí. Z osôb, ktoré boli zaradené do programu pomoci v roku 2024, bolo 11 obetí priebežne počas roka 2024 vyradených. **Z celkového počtu zaradených osôb bolo 13 žien (48 %) a 14 mužov (52 %).** Trend prevládajúcich mužských obetí sme registrovali od roku 2015 do roku 2021, s výnimkou v roku 2019, kedy bolo do programu pomoci zaradených viac žien ako mužov. Potvrdenie tohto trendu z predchádzajúceho obdobia deklarujú dáta za rok 2024, aj keď rozdiel medzi počtom mužov a žien tvorí len jedna osoba.

Značnú zmenu v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi (2017 – 2023) možno vnímať v pomerne zvýšenom zastúpení detských obetí zaradených do programu pomoci, ktoré aj v čase náboru, aj v čase zaradenia do programu boli deťmi. **V roku 2024 vstúpilo do programu pomoci 11 obetí, ktoré v čase náboru mali menej ako 18 rokov.** V jednom prípade obeť dosiahla plnoletosť v rozmedzí času náboru a času identifikácie/vstupu do programu pomoci a ostatných 10 obetí aj v čase náboru, aj v čase vstupu do programu boli deťmi.

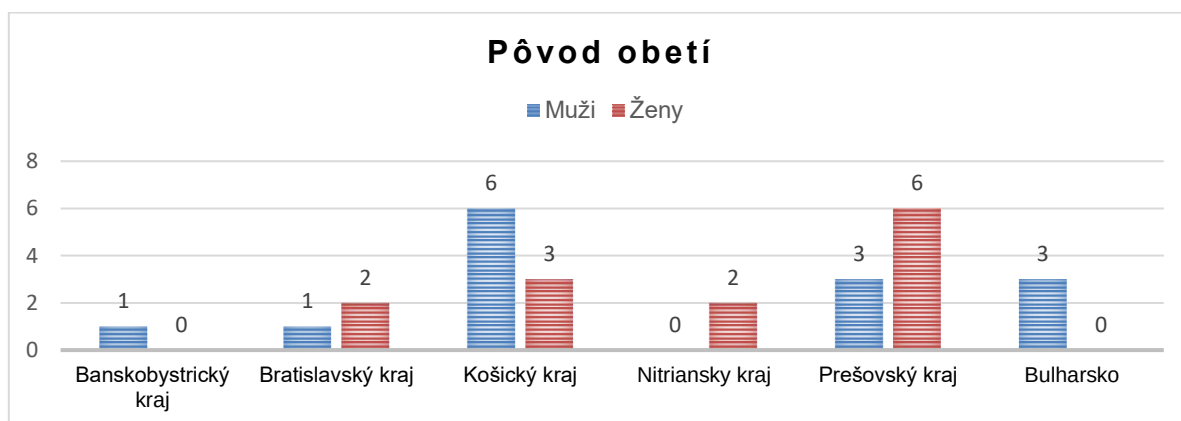
Je potrebné uviesť, že **obete častokrát potrebujú dlhý čas na to, aby boli spôsobilé zdieľať svoju skúsenosť s inou osobou, ktorá napomôže ich identifikácii ako obeť**, prípadne proces OSĽ, samotné zneužívanie, môže mať niekoľkoročné trvanie. **Takmer v 45 % prípadov nastala zmena vo veku od náboru po vek vstupu do programu pomoci** (t.j. odstup od 1 roka po 7 rokov). Najväčší časový odstup, 7 rokov, nastal pri mužskej dospeléj obeť slovenského pôvodu a občianstva, ktorá bola obchodovaná za účelom nútenej práce v rámci SR. **Vstup do programu pomoci vnímajú obeť, ktoré sa preň rozhodli, ako veľký benefit, sú im poskytnuté mnohé služby vrátane psychologického, sociálneho a právneho poradenstva.**

¹³ Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dlhodobu sme vnímali trend vstupu takmer výlučne dospelých osôb (v čase vstupu do programu pomoci, nie v čase náboru) do programu pomoci. Vstup dieťaťa do programu pomoci bol skôr výnimočný. Pri vstupe dieťaťa do programu pomoci je vždy potrebný dobrovoľný súhlas zákonného zástupcu a navyše situáciu dieťaťa, ktoré sa stalo obeťou trestného činu vrátane OSĽ, z hľadiska ochranných opatrení, prioritne rieši orgán SPODaSK s cieľom sledovania čo najlepšieho záujmu dieťaťa. **V roku 2024 sa počet detských obetí, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi 2017 – 2023, znásobil a do programu pomoci vstúpilo až 10 osôb, ktoré aj v čase náboru, aj v čase zaradenia do programu pomoci malo menej ako 18 rokov** (od 12 rokov v čase náboru po 17 rokov v čase náboru).

V roku 2024 bolo do programu pomoci zaradených celkom 24 slovenských štátnych občanov a 3 cudzinci pôvodom z Bulharska. Pri slovenských štátnych občanoch za ostatné roky dominoval východoslovenský región, ako zdrojové územie v rámci SR, čo sa potvrdilo aj v roku 2024. Celkom 18 obetí uviedlo ako kraj pôvodu Prešovský kraj (9) a Košický kraj (9), len tri obete boli Bratislavského kraja, dve z Nitrianskeho kraja a jedna obeť z Banskobystrického kraja.

Graf č. 5

V predchádzajúcich rokoch najviac obetí zaradených do programu pomoci pochádzalo z obcí, či osídlení. V menšej miere mali zastúpenie mestá. Tento trend sa v roku 2023 nepotvrdil a obeť zaradené do programu pomoci v roku 2023 pochádzali prevažne z obcí a miest. Zmenu tohto trendu potvrdzujú dáta za rok 2024, kedy až 18 obetí zaradených do programu pomoci v roku 2024 uviedlo, že **v čase náboru bývali v mestách** (mestá (7), mestá okresného (5) a krajského (6) významu), ďalších 8 obetí uviedlo, že pochádza z **obcí** a len 1 obeť uviedla, že pochádza z osídlenia.

V oblasti dosiahnutého vzdelania sa trendy z ostatných rokov potvrdzujú a aj v roku 2024 boli do programu pomoci zaradené obeť, u ktorých **prevládalo základné vzdelanie** (základná škola (13) a špeciálna základná škola (11)), a to celkom v 89 %. Ostatných 11 % obetí malo ukončené stredoškolské vzdelanie (stredoškolské vzdelanie (2) alebo stredoškolské vzdelanie s maturitou(1)). V programe pomoci od roku 2017 nevidujeme obeť, ktorá by mala ukončené vysokoškolské vzdelanie.

Do programu pomoci vstupujú prevažne **osoby, ktoré zadefinovali svoj rodinný stav ako slobodný/á**, čo sa potvrdilo aj v roku 2024, a to pri 19 obetiach. Tento trend pretrváva už od roku 2015 s výnimkou roka 2018, kedy sa v rovnakom počte ako slobodní vyskytli aj rozvedené obeť. V roku 2024 evidujeme ešte aj dve (2) rozvedené obeť, dve (2) obeť, ktoré v čase náboru žili v manželstve a štyri (4) osoby, ktoré žili v partnerskom spoložití (druh a družka).

Z pohľadu veku obetí v čase náboru v roku 2024 evidujeme **11 obetí mladších ako 18 rokov** (z toho 2 chlapci a 9 dievčat), **5 mužských obetí vo veku od 18 do 21 rokov**. V rozpätí rokov 22 až 30 rokov boli do programu pomoci zaradené 2 ženské obeť. V rozpätí rokov 31 až 40 sme zaregistrovali 6 obetí (z toho 2 ženy a 4 mužov). Jedna mužská obeť bola vo veku 49 rokov, ďalšia vo veku 55 rokov a ostatná vo veku 65 rokov v čase náboru. Z vyššie uvedeného je možné konštatovať, že **najviac obetí zaradených do programu pomoci v roku 2024 bolo vo veku do 21 rokov (vrátane)**.

2.1.1 Fáza náboru

Medzi náborármi z dlhodobého hľadiska prevládajú osoby mužského pohlavia, čo potvrdzujú aj dáta za rok 2024, kedy 81,5 % náborárov (22) boli muži a 18,5 % ženy (5). Pri štátnej príslušnosti náborárov platí, že náborármi sú osoby rovnakej štátnej príslušnosti ako obeť. Slovákov náborovali Slováci a v troch prípadoch, kde sa ako obeť vyskytujú bulharskí štátni občania, boli náborári taktiež Bulhari, avšak s prepojením na Slovensko, a to v dvoch prípadoch, kedy obeť uviedli, že náborár mal bulharské občianstvo ale pôvod slovenský. Vo vzťahu k obeť boli náborári prevažne osoby im známe v pozícii priateľ/a/známeho (11) alebo širšej rodiny (1). V 9 prípadoch sa vyskytol ako náborár osoba, ktorú obeť zadefinovali ako cudziu osobu, prípadne v 4 prípadoch uviedli, že náborár bol pre nich neznámy. Len v 2 prípadoch obeť nezadefinovali vzťah k náborárovi.

Z dlhodobého hľadiska je **najčastejším spôsobom realizácie náboru osobný kontakt (22 prípadov)**, z toho v 12 prípadoch bol náborárom priateľ/známy obeť alebo širšia rodina). Nábor prostredníctvom internetu/inzerátu sa vyskytol len v 3 prípadoch, telefonický kontakt v 1 prípade a donútenie (2), či únos (2) sa vyskytli v 4 prípadoch, avšak v kombinácii s osobným kontaktom. V rámci spôsobu náboru nastali situácie, kedy sa niektoré formy náboru kombinovali. Z aplikačnej praxe a prípadov vyšetrovaných NJBPNM vyplýva, že obchodníci využívajú **online priestor prevažne na ponúkanie obetí a ich služieb**, je to spôsob a forma, ktorou obchodníci skôr získavajú klientov, ako obeť. Na nábor obetí sa online priestor v zachytených prípadoch a obetiach zaradených do programu pomoci vyskytuje v minimálnej miere. Obeť, ktoré boli zaradené do programu pomoci v roku 2024, uviedli ako najčastejší dôvod, prečo reflektovali na ponuku náborárov, vidinu práce (pracovnú príležitosť, a to až v 16 prípadoch (59%), nasledovalo donútenie inou osobou/únos v 10 prípadoch, zlá sociálna situácia v 4 prípadoch. Jedna obeť bola osobou bez domova, čo zohralo rolu v rámci reflektovania na ponuku lepšieho života ako tzv. push faktor. Len dve obeť uviedli, že v čase náboru mali prácu, z čoho vyplýva, že silným motivačným faktorom prečo pozitívne reflektovať na ponuku náborára, je nielen záujem zo strany náborára, ale aj predpoklad zlepšenia aktuálnej, v danej chvíli, nie priaznivej životnej situácie obeť.

V procese náboru bola obetiam prezentovaná plánovaná cieľová krajina, ktorá v porovnaní s konečnou krajinou vykorisťovania bola zmenená len v jednom prípade štátneho príslušníka Bulharska, ktorý bol zlákaný na prácu v Nemecku, avšak vykorisťovanie bolo realizované v SR.

2.1.2 Preprava obetí

V roku 2024 sme zaznamenali len legálny prechod cez štátne hranice, prípadne nebol zaznamenaný žiaden prechod, pretože nábor a vykorisťovanie bolo realizované v domovskej krajine. Obdobné platí aj pri použití cestovných dokladov. Tam, kde bol prechod cez štátne hranice, boli použité pravé cestovné doklady a tam, kde prechod cez štátne hranice nebol, nebola potreba použitia cestovných dokladov. Nižšie uvedená tabuľka č. 5 zachytáva použitie dopravných prostriedkov pri preprave obetí z krajiny pôvodu, resp. krajiny náboru do krajiny vykorisťovania.

Tabuľka č. 5
Spôsoby dopravy obetí do cieľových krajín

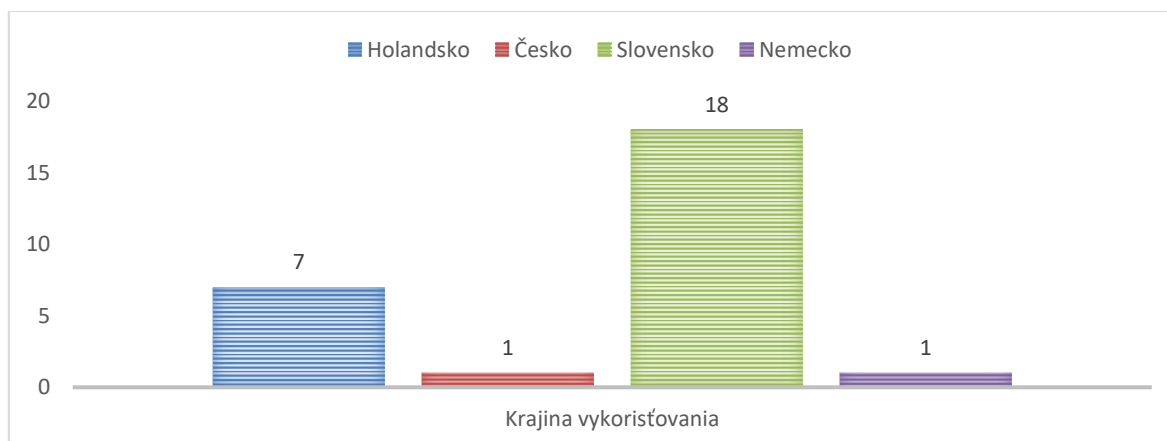
	Vlak	Auto	Autobus	Pešo	Neznáme
Holandsko	-	7	2	-	-
Slovensko	2	6	5	6	1
Nemecko	-	-	1	-	-
Česko	1	-	-	-	-
SPOLU	3	13	8	6	1

Od roku 2017 obeť uvádzajú ako najčastejšiu formu dopravy do cieľovej krajiny vykorisťovania autobus a osobné motorové vozidlo. V roku 2024 bola situácia obdobná. **Najčastejšie použitý dopravný prostriedok bol automobil (13)**, nasledoval autobus (8), vlak (3) a 6 obetí sa prepravovalo peši, bez použitia dopravného prostriedku. V procese transportu na miesto určenia obeť cestovali prevažne **v spoločnosti iných obetí (15)**, prípadne **obchodníkov (6)** alebo aj **samostatne, či osamote (7)**. Obeť aj pri forme použitého transportu do krajiny vykorisťovania alebo miesto vykorisťovania, ako aj pri uvádzaní sprevádzajúcej osoby uviedli **kombinácie** prostriedkov, osôb.

2.1.3 Fáza vykorisťovania

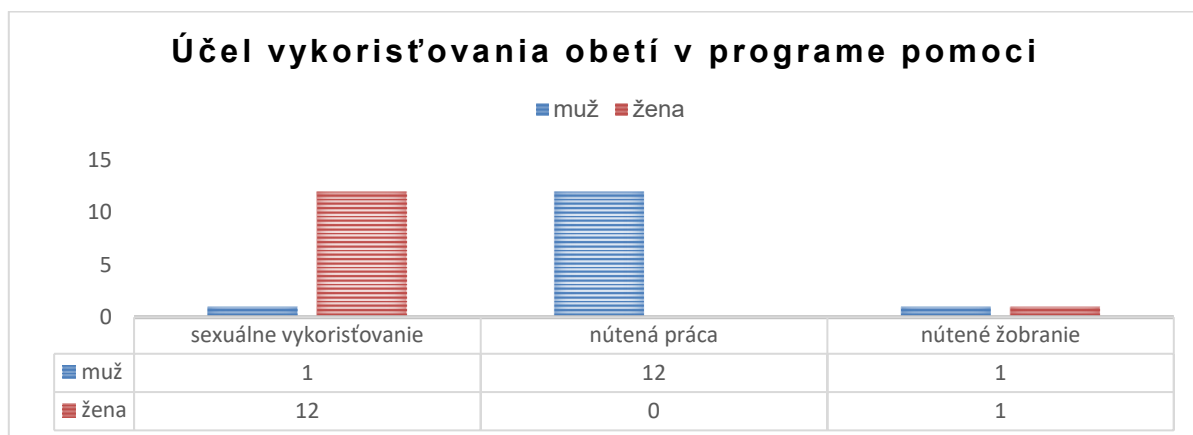
Graf zachytáva krajiny, v ktorých prebiehalo vykorisťovanie obetí. V roku 2024 pri obetiach zaradených do programu pomoci sa nevyskytla kombinácia krajín vykorisťovania.

Graf č. 6
Krajina vykorisťovania obetí identifikovaných v roku 2023

Situácia sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zmenila a najviac vykorisťovaných obetí evidujeme v rámci SR (18), kde bol 1 muž a 10 žien sexuálne vykorisťovaných, 5 mužov bolo pracovne vykorisťovaných a 1 žena a 1 muž boli vykorisťovaní za účelom núteného žobrania. V Holandsku bolo 7 mužov pracovne vykorisťovaných, v ČR a Nemecku boli sexuálne vykorisťované ženy, v každej krajine, jedna.

Graf č. 7

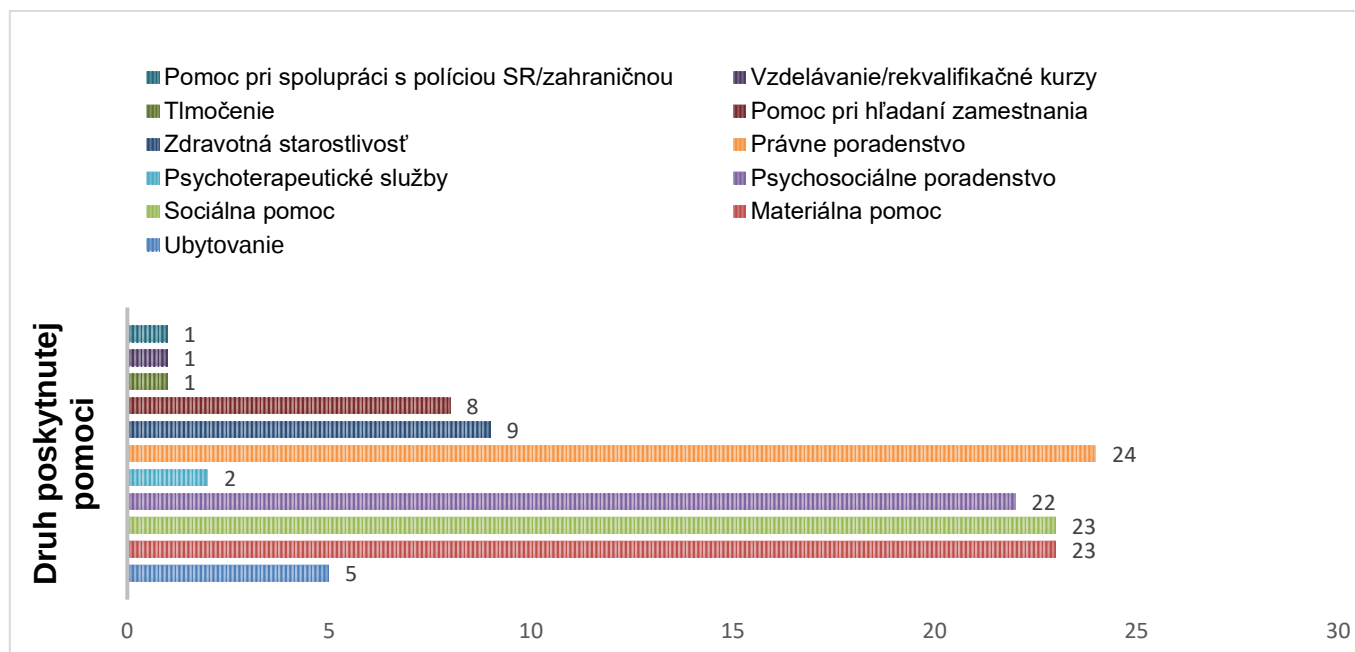
Pri krajinách vykorisťovania, ako ani pri účeloch vykorisťovania nenastala kombinácia. Z dát uvedených aj vyššie v grafe je zrejmé, že pri obetiach zaradených do programu pomoci v roku 2024 **prevláda sexuálne vykorisťovanie a hneď za týmto účelom obchodovania nasleduje nútená práca/nútená služba ako forma vykorisťovania obetí. Ženské obete** zaradené do programu pomoci boli vykorisťované predovšetkým sexuálne a na nútené žobranie. Pri **mužoch** sa vyskytlo okrem nútenej práce, aj sexuálne vykorisťovanie a nútené žobranie. **Sexuálne vykorisťovanie** bolo realizované prevažne ako forma privátnej prostitúcie vykonávanej v súkromnom byte/dome, ubytovacích zariadeniach, no evidujeme aj prípady pouličnej prostitúcie, či realizácie sexuálneho vykorisťovania v spojitosti s pornografickým priemyslom. **Nútené práce a služby** boli realizované pri spracovaní potravín, na staveniskách, v poľnohospodárstve, v rámci výkonu domácich prác, či činností realizovaných v službách (reštaurácia/bar/hotel). **Nútené žobranie bolo realizované výlučne na verejných priestranstvách.**

2.1.4 Fáza vyslobodenia, identifikácie a poskytnutia pomoci

V rámci fázy vyslobodenia sa zo situácie obete zaradené v roku 2024 do programu pomoci uviedli, že sa **vyslobodili vlastnými silami** (16), prepustením obchodníkom (6), zásahom OČTK (5), za pomoci konzulátu (5), prípadne zásahom sociálneho pracovníka (1) alebo pomocou tretích strán (1). Pri spôsoboch úniku sa vyskytli kombinácie možností, ktoré boli samostatne zarátané do štatistického prehľadu.

Obetiam sa po ich zaradení do programu pomoci poskytuje pomoc a podpora na základe zostaveného individuálneho plánu, ktorý vypracúva zazmluvnená MVO po vykonaní identifikačného rozhovoru s obeťou, so zohľadnením všetkých aktuálnych potrieb tej ktorej obete. Medzi inštitúcie poskytujúce pomoc obetiam patria okrem štátnych orgánov aj MVO, medzinárodné organizácie a účelové zariadenia cirkvi. Obetiam zaradeným v roku 2024 do programu pomoci bola na základe individuálneho plánu pomoci poskytnutá široká škála služieb. Medzi najčastejšie poskytované služby patrilo právne poradenstvo, sociálna pomoc, materiálna pomoc a poskytovanie psychosociálneho poradenstva. Obdobná skladba najviac využívaných služieb programu pomoci bola aj v roku 2023. Podrobnejšie informácie poskytuje graf uvedený nižšie.

Graf č. 8
Prehľad poskytnutej pomoci obetiam zaradeným do programu pomoci

Obetiam sa poskytuje kombinácia služieb na základe posúdenia ich individuálneho stavu, aktuálnej situácie a potrieb. **Včasnú zdravotnú intervenciu** v roku 2024 zabezpečovali obetiam zaradeným v programe pomoci spravidla špecialisti z Nemocnice svätého Michala. **Právne poradenstvo** predstavuje veľmi dôležitú službu programu pomoci pre obeť, pretože je v rámci nej možné obetiam poskytnúť okrem právnych informácií aj zastupovanie v oblasti trestného, občianskeho, rodinného a pracovného práva, ako aj riešenie problémov v oblasti exekúcií aj s možnosťou oddĺženia formou osobného bankrotu alebo splátkového kalendára. **V roku 2024 bolo právne poradenstvo najviac využívanou službou pre obeť v programe pomoci.** Právna pomoc poskytovaná obetiam zaradeným do programu pomoci prostredníctvom zástupcu MVO súvisí so zabezpečovaním ochrany práv osoby ako obeť trestného činu a zároveň aj s ich uplatnením. Je nevyhnutné, aby obeť mali možnosť účinne uplatňovať svoje práva počas trestného konania, aj na účely uplatnenia nároku na náhradu škody, ak bola trestným činom spôsobená. **Prítomnosť právneho zástupcu je prínosná predovšetkým vo vzťahu k odbornému a účinnému uplatňovaniu práv** poškodeného, aktívnemu poukazovaniu na ustanovenia relevantných predpisov a ich dôslednej aplikácii tak v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom. Právny zástupca koná v rozsahu **práv splnomocnenca poškodeného** podľa § 54 Trestného poriadku a zároveň dohliada na rešpektovanie ďalších práv priznaných poškodenému - osobitného zaobchádzania s obeťou, najmä s cieľom zabrániť zbytočnému opakovaniu výsluchov, vizuálnej a zvukovej konfrontácii obeť s obžalovanými a kladeniu sugestívnych, kapcióznych, či do súkromia zbytočne zasahujúcich otázok. V neposlednom rade je **sprevádzanie a aktívne uplatňovanie práv poškodeného právnym zástupcom v priebehu súdneho konania pozitívne vnímané aj zo strany samotných sudcov.** Precitnutie v rámci témy obchodovania s ľuďmi a bližšie oboznámenie sa s následkami tejto závažnej trestnej činnosti zasahujúcej do ľudskej dôstojnosti a integrity obzvlášť zraniteľných osôb sa prejavuje v **lepšom reflektovaní osobitnej situácie a okolností na strane obeť, zmene prístupu a automatickom prijímaní vhodných opatrení.** MVO v rámci právneho poradenstva zabezpečila zastupovanie obeť zaradených v programe v predsúdnom konaní, pomáhala im pri uplatnení nároku na náhradu škody

v trestnom konaní, poskytovala súčinnosť v trestných veciach vedených OČTK v zahraničí, komunikovala so zainteresovanými stranami (zastupiteľský úrad SR v zahraničí, polícia, pomáhajúca organizácia) v rozsahu potrebnom na získanie doplňujúcich informácií, zabezpečila zastupovanie klientov v konaní pred súdom, realizovala podania v rámci civilného, rodinného a pracovného práva a pomáhala obetiam s oddĺžením a exekúciami. MVO zabezpečujúca právne poradenstvo spolupracuje s advokátskymi kancelármi a ďalšími odborníkmi v záujme poskytnutia komplexnej právnej pomoci. Zámerom poskytovateľa právneho poradenstva je poskytnúť obeti objektívne informácie tak, aby obeť mohla spraviť informované rozhodnutie o tom, či bude s OČTK spolupracovať, prípadne ako včas a riadne uplatniť nárok na náhradu spôsobenej škody.

V rámci komplexného riešenia situácie obetí OSĽ je neoddeliteľnou súčasťou efektívnej pomoci aj poskytovanie **sociálneho poradenstva a sociálnej asistencie**. Kým účelom nevyhnutnej krízovej starostlivosti a krízovej starostlivosti je minimalizovať ohrozenie obete, jej stabilizácia, poskytnutie bezpečia a okamžitá saturácia základných životných potrieb, v rámci reintegračného/integračného procesu je to pomoc so zaradením obete späť do spoločnosti, s prihliadnutím na jej individuálne a špecifické potreby, ktoré sú zohľadnené v individuálnom pláne. Cieľom je budovať budúcnosť obetí za ich aktívnej participácie a neoddeliteľnou súčasťou sú krátkodobé a dlhodobé ciele klienta, ktoré v pravidelných intervaloch MVO ako poskytovateľ služieb programu pomoci (SKCH a GKCH) spoločne s obeťou vyhodnocuje a aktualizuje. Na poskytovanie konkrétnej odbornej pomoci je obetiam pre efektívne riešenie ich špecifických problémov poskytované **špecializované sociálne poradenstvo**. Popri hľadaní vhodného zamestnania, či rekvalifikácie, klienti sú vhodnou formou učení ako správne nakladať a hospodáriť s financiami, v rámci pracovnej terapie sa v nich buduje pozitívny vzťah k práci, budujú a upevňujú sa pracovné návyky, pomáha sa pri nájdení vhodného bývania. Obete sa učia ako pozitívne a užitočne nakladať s voľným časom, aké sú možnosti aktívnej účasti na plnohodnotnom živote a zároveň im program pomoci pomáha nájsť stratenú dôveru nielen vo svoje okolie a predovšetkým v samých seba, vo svoje schopnosti, získať sebaistotu a predpoklady k tomu, aby boli schopní uplatniť svoje získané skúsenosti v ďalšom živote, vo svojom budúcom zamestnaní, či v rodine. Sociálna práca s obetami má pri svojej realizácii na zreteli zachovávanie ľudskej dôstojnosti, zároveň je vykonávaná tak, aby zabezpečovala ich základné ľudské práva a slobody a aktivizovala obeť k posilneniu sebaistoty, čím sa zabráni ich ďalšej sociálnej izolácii.

Ďalšou zo služieb programu pomoci je **poskytovanie prednávratovej asistencie a možnosť realizácie asistovaného dobrovoľného návratu** obetí. SKCH v roku 2024 realizovala návrat 2 obetí do krajiny pôvodu, Bulharska, ako aj poskytovala konzultácie a asistenciu pri návrate 5 slovenských štátnych občanov zo zahraničia (Holandsko) na územie SR. Pri návrate občanov SR na naše územie bola využitá aj spolupráca so slovenským zastupiteľským úradom v Holandsku.

Medzi možnými subjektmi prvej detekcie obetí môžu byť sociálni pracovníci, učitelia, ako aj zastupiteľstvá SR v zahraničí. K samoidentifikácii alebo identifikácii obete inou osobou môže v súlade s NRM významne prispieť aj prevádzka národnej linky 0800 800 818.

Identifikácia predpokladaných obetí, tak v detenčných ústavoch, ako aj v záchytných a pobytových táboroch prostredníctvom rozhovorov a konzultácií medzi potenciálnymi obetami je súčasťou doplnkových/vedľajších služieb, ktoré sú obsahom zmluvného vzťahu medzi MV SR a poskytovateľom služieb (v súčasnosti SKCH a GKCH). V prípade identifikovania osoby ako obete MVO informuje o možnostiach pomoci a ponúkne pomoc napr. prostredníctvom zaradenia do programu pomoci.

Na internetovej stránke MV SR¹⁴ v dokumentoch na stiahnutie je voľne dostupný materiál, ktorý prináša základné piliere NRM z pohľadu hodnotového nastavenia zameraného na obeť, ľudské práva a inštitucionálne zabezpečenie. Je určený najmä pre praktikov a odborníkov, ktorí môžu prísť do kontaktu s potenciálnymi obetami, a ktorým v prípade potreby pomôže pri správnom postupe a prístupe k obeti. Rozširovanie a posilňovanie NRM a identifikácia čo najväčšieho počtu obetí je jedným z cieľov politik v boji proti OSL.

3. AKTIVITY

Trendy v oblasti boja proti OSL sú jedným z dôležitých momentov pri tvorbe politik v tejto oblasti. Potrebné zmeny a výzvy sa odzrkadľujú najmä v skladbe opatrení, ktoré sú súčasťou národného programu. Národné programy (t.j. stratégie) sú v SR prijímané na niekoľko rokov, pre rok 2024 je aktuálny národný program na roky 2024 - 2028¹⁵. Ide v poradí už o šiesty národný program týkajúci sa problematiky OSL, ktorý sa orientuje na koordinovaný a účinný boj proti OSL a podporuje proaktívny výkon činností všetkých subjektov v rámci znižovania rizík a predchádzania páchania trestného činu OSL. Zároveň národný program vytvára podmienky pre poskytovanie podpory a pomoci obetiam, zabezpečenia ochrany ich základných ľudských práv, slobôd a dôstojnosti pri zohľadnení individuálnych potrieb. V rámci realizácie jednotlivých aktivít národného programu je nevyhnutné zachovávať princíp aktívnej účasti vlády, orgánov štátnej správy a samosprávy, úzkej spolupráce s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti a medzinárodnými organizáciami, ktoré aktívne pôsobia v oblasti boja proti OSL, ako aj rešpektovania ľudských práv a slobôd. Obsahuje 4 základné oblasti pokrývajúce komplexne oblasť boja proti OSL – partnerstvo, prevencia, ochrana obetí a trestné stíhanie. Hlavným cieľom národného programu je kontinuálne nadviazať na predchádzajúce strategické dokumenty pre oblasť boja proti OSL v koordinovanom systéme príslušných vnútroštátnych inštitúcií a medzinárodných organizácií. V súvislosti s vývojom v oblasti páchania trestného činu OSL a boja proti tejto trestnej činnosti, s ohľadom na národné, európske, ako aj na medzinárodné trendy, národný program sa v programovom období rokov 2024 - 2028 zameriava na vytvorenie efektívnych nástrojov na včasnú identifikáciu, efektívnu ochranu a pomoc obetiam, najmä so zreteľom na osoby v zraniteľnom postavení, úspešného stíhania páchateľov a uloženia spravodlivého trestu, ako aj na harmonizovanie štruktúr a postupov referovania obetí na podporné systémy. Ide o problematické oblasti, ktoré si zaslúžia zvýšenú mieru pozornosti¹⁶. S ohľadom na to, že ide o dynamicky sa vyvíjajúcu trestnú činnosť, je potrebné prispôbiť sa novým výzvam a situáciám predovšetkým komunikáciou medzi subjektmi pomoci, ako aj medzi OČTK, a to nielen na národnej, ale aj na medzinárodnej úrovni. Pozornosť je potrebné venovať aj oblastiam, ako je ochrana a prevencia OSL, kde by sa špecifická pozornosť mala zamerať aj na odídenčov, ktorí utekajú pred vojnovým konfliktom a dostávajú sa do zraniteľného postavenia. Nemožno opomenúť zámer smerovať aktivity k úprave dopytovej stránky OSL. Pre každú oblasť boli zadefinované v spolupráci s členmi expertnej skupiny strategické ciele. Navrhnuté opatrenia kreovali participatívnym prístupom členovia expertnej skupiny.

¹⁴ <https://www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality>

¹⁵ Schválené uznesením vlády SR č. 522/2023.

¹⁶ Uvedené závery vyplynuli zo súboru poznatkov, ako je napr. Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov SR týkajúcich sa trestných činov obchodovania s ľuďmi za roky 2015 – 2020¹⁶, vyhodnotenie predchádzajúceho národného programu, analýza ročných vyhodnotení programu pomoci, ako aj aplikačnej praxe pri konštruktívnej a pravidelnej komunikácii so subjektami poskytujúcimi pomoc obetiam a venujúcim sa postihovaniu páchateľov.

Slovenské orgány sa usilujú o napredovanie pri zavádzaní opatrení zameraných na zlepšovanie a zefektívňovanie boja proti OSĽ aj na základe monitorovacích a hodnotiacich mechanizmov. Podľa hodnotenia americkej administratívy v podobe Správy o obchodovaní s ľuďmi 2024¹⁷ (tzv. TIP správa), SR zatiaľ nespĺňa minimálne štandardy pre potláčanie OSĽ, no intenzívne sa snaží o ich dosiahnutie. Informáciu o vydaní TIP správy Spojenými štátmi americkými predložil na rokovanie vlády SR minister vnútra ako iniciatívny materiál dňa 17. októbra 2024¹⁸. V dňoch 26. februára až 1. marca 2024 sa v SR konala hodnotiaca návšteva skupiny expertov Rady Európy GRETA. Z poskytnutých informácií od slovenských orgánov spracovala GRETA finálnu správu, ktorá obsahuje odporúčania pre slovenské orgány zamerané na špecifické zraniteľné skupiny obetí, odškodňovanie obetí a použitie informačno-komunikačných technológií. Finálna správa GRETA spolu s pripomienkami slovenských orgánov bude predložená Výboru zmluvných strán Dohovoru na jeho 36. zasadnutí, ktoré sa má uskutočniť 20. júna 2025.

3.1 Partnerstvo

Z hľadiska budovania partnerstva funguje v SR od roku 2006 expertná skupina, ktorej predsedá národný koordinátor pre oblasť boja proti OSĽ (ďalej len „národný koordinátor“), ktorým je poverený štátny tajomník MV SR. Táto medzirezortná skupina je poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom národného koordinátora a je zložená zo stálych a prizývaných členov. V roku 2024 sa uskutočnilo **jedno zasadnutie expertnej skupiny**.

V roku 2015 bola na MV SR sformovaná pravidelná pracovná skupina za účelom riešenia aktuálnych problémov v poskytovaní starostlivosti obetiam OSĽ v programe pomoci, ktorej sa pravidelne zúčastňujú zástupcovia z IC, NJBPNM a ďalších ministerstiev podľa aktuálnej témy so zástupcami mimovládneho sektora zabezpečujúcimi poskytovanie starostlivosti obetiam a asistované dobrovoľné návraty obetiam. Táto efektívna platforma predstavuje vhodný priestor na riešenie ad hoc problémov v poskytovaní starostlivosti obetiam, výmenu informácií a plánovania ďalších postupov v boji proti OSĽ. V roku 2024 **zasadala dvakrát**.

Informačné kancelárie na účely prevencie kriminality a v záujme sprostredkovania odbornej pomoci obetiam spolupracujú a vymieňajú si informácie s intervenčnými centrami, so subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam kriminality a inej protispoločenskej činnosti, poskytovateľmi sociálnych služieb a s orgánmi verejnej moci. V tejto súvislosti je prostredníctvom informačných kancelárií koordinovaný systém "Regionálnych platforiem pre pomoc obetiam trestných činov" (ďalej len „regionálne platformy“), ktoré boli vytvorené na úrovni jednotlivých krajov. Na činnosti regionálnych platforiem participujú regionálni zástupcovia polície, štátnej správy, samosprávy, vzdelávacích inštitúcií, neziskového sektora a súkromného sektora. Cieľom regionálnych platforiem je pomoc obetiam trestných činov; nastavenie a posilnenie spolupráce medzi inštitúciami a poskytovateľmi služieb v danom kraji; identifikácia nedostatkov v oblasti prístupu obetí trestných činov k potrebným službám; navrhovanie riešení legislatívnej aj nelegislatívnej povahy pre zlepšenie identifikovaných nedostatkov či posilnenie prevencie v jednotlivých regiónoch v závislosti od ich potrieb. V roku 2024 boli realizované štyri regionálne platformy pre pomoc obetiam trestných činov so zameraním na OSĽ, a to pre Košický kraj (jún 2024), Bratislavský kraj (júl 2024), Banskobystrický kraj (december 2024) a Žilinský kraj (december 2024), kde

¹⁷ <https://www.state.gov/reports/2024-trafficking-in-persons-report/>

¹⁸ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/30082/1>

IC poskytlo členom platformy odborný vstup do témy OSĽ s objasnením základných znakov, postupov pri identifikácii a možnostiach pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi. Súčasťou týchto regionálnych platforiem boli vstupy aj SKCH a NJBPNM.

Dôležitými článkami spolupráce v boji proti OSĽ sú aj policajti služby hraničnej a cudzineckej polície a pracovníci Migračného úradu MV SR (ďalej len „MÚ MV SR“). Ostatné rezorty v rámci plnenia opatrení z aktuálneho národného programu spolupracovali s rôznymi inštitúciami a relevantnými subjektmi v SR, prípadne aj v zahraničí.

3.1.1 Rezort práce, sociálnych vecí a rodiny

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) si aktívne plní záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv spadajúcich do vecnej pôsobnosti rezortu na vybraných medzinárodných fórach týkajúcich sa aj oblasti OSĽ, a to v súvislosti s vykonávaním sociálnoprávnej ochrany detí, sociálnej kurately a potieraním nútenej práce. Ide o uplatňovanie medzinárodných dokumentov záväzných pre SR, a to Dohovoru Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“) o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov a Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním v oblasti ochrany detí a pre oblasť nútenej práce revidovanej Európskej sociálnej charty Rady Európy, Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 29 o nútenej práci a Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 105 o odstránení nútenej práce. Plnenie záväzkov SR v týchto oblastiach podlieha pravidelnému monitorovaniu.

MPSVR SR prostredníctvom Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch pripravilo spolu s medzirezortnou pracovnou skupinou nový Akčný plán k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore na roky 2024 – 2025, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č.215 zo 17. apríla 2024. Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch, ako koordinátor politiky ochrany detí pred násilím na Slovensku, plnilo úlohy Akčného plánu na roky 2023 – 2026 vychádzajúceho z Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím Detstvo bez násilia pre všetky deti a zároveň sa podieľalo na ich realizácii v rámci medzirezortnej spolupráce¹⁹.

3.1.1.1 Sociálnoprávna ochrana detí

Medzi najrizikovejšie skupiny potencionálnych obetí patria **maloletí bez sprievodu**²⁰ („MBS“). V rámci zlepšenia identifikácie v tejto špecifickej skupine detí sa následne po umiestnení do zariadenia realizuje prípadová konferencia, ktorá je tlmočená do jazyka, ktorému MBS rozumie. Medzi ciele patrí aj identifikácia rizík a možných ohrození, pričom sa osobitná pozornosť venuje posúdeniu indikátorov možného OSĽ. V roku 2024 bolo na území SR evidovaných celkovo 48 MBS, ktorým bola poskytovaná starostlivosť v centre pre deti a rodiny (CDR), vrátane detí z Ukrajiny. K 31. decembru 2024 bolo v CDR 5 MBS a 26 mladých dospelých.

Ak treba pri vykonávaní opatrení SPODaSK alebo pomoci deťom, ktoré sú týrané, sexuálne zneužívané, zanedbávané, alebo u ktorých je dôvodné podozrenie z týrania, sexuálneho zneužívania alebo zanedbávania, alebo ktoré boli obeťou obchodovania, spolupôsobenie iných subjektov, **orgán**

¹⁹ Dokumenty dostupné na odkaze <https://nks.gov.sk/dokumenty>

²⁰ [Maloletý bez sprievodu > ÚPSVaR \(gov.sk\)](#)

SPODaSK²¹ plní úlohu koordinátora. Spolupracuje s CDR, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, obcami, školami, OČTK, akreditovanými subjektmi a ďalšími subjektmi. Základné koncepčné zámery zamerané na skvalitnenie a rozšírenie špecializovaného a individuálneho prístupu k cieľovej skupine detí, ktoré sú reálne alebo latentne ohrozené OSL, sú súčasťou aktualizovanej „**Koncepcie zabezpečovania vykonávania opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na roky 2021-2025**“. Majúc na zreteli nevyhnutnosť individuálneho prístupu pre túto cieľovú skupinu detí a ich následnú integráciu do spoločnosti, **je zámerom postupné zriadenie CDR so špecializovaným programom reflektujúc na potrebu terénu.** Špecializovaný program zameraný na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa, ktoré je obeťou trestného činu OSL, dieťaťa týraného alebo sexuálne zneužívaného alebo na vykonávanie opatrení na overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, sexuálnym zneužívaním alebo inými činmi ohrozujúcimi jeho život, zdravie, priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin vykonávajú 4 CDR, z toho 2 štátne - CDR Sečovce a CDR Poprad a 2 neštátne CDR s udelenou akreditáciou MPSVR SR - CDR Náruč Žilina a CDR Slniečko Nitra.

V prípadoch, v ktorých vystupuje maloleté dieťa v trestnom konaní ako svedok-poškodený vo vyšetrovaných prípadoch OSL, orgány SPODaSK v rámci svojich kompetencií zhodnocujú situáciu maloletého dieťaťa a jeho rodiny. V prípade potreby vykonávajú opatrenia SPODaSK v záujme dieťaťa a poskytujú súčinnosť OČTK.

3.1.1.2 Inšpekcia práce

Primárnym cieľom orgánov inšpekcie práce je ochrana práv zamestnancov spočívajúca najmä v kontrole pracovnoprávných predpisov, antidiskriminačnej legislatívy, zaistení bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, dodržiavaní ustanovení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní“) a plnení ďalších úloh v zmysle zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. **Oblasť boja proti OSL sa prelína s výkonom inšpekcie práce, a to najmä v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti kontroly zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.** Práve obeť nelegálneho zamestnávania sú vystavené zvýšenému riziku OSL. **Inšpektoráty práce zároveň pôsobia aj v oblasti ochrany práv detí, kde v prípade tzv. ľahkých prác pôsobia ako regulátor²² využívania detskej práce.** Na žiadosť zamestnávateľa a po dohode s príslušným orgánom štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva, vydávajú rozhodnutie, ktorým povoľujú fyzickým osobám vo veku do 15 rokov alebo fyzickým osobám starším ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky výkon ľahkých prác a určujú podmienky ich výkonu. Právne charakteristiky ľahkých prác majú súvisieť s výkonom kultúrnych, športových, umeleckých, reklamných činností vrátane modelingu. Je nepochybné, že výnimočný výkon detskej práce podľa § 11 ods. 4 Zákonníka práce sa uskutočňuje za osobitných podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj s osobitným ohľadom na povinnosti dieťaťa vo vzťahu k povinnej školskej

²¹ Orgán SPODaSK pri práci s obeťami OSL postupuje v súlade so zákonom č. 305/2005 Z. z. o SPODaSK a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ak orgán SPODaSK zistí, že dieťa, rodič alebo osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, potrebujú pomoc z dôvodu, že nie sú schopní riešiť problémy v rodine, konflikty v rodine, prispôbiť sa novej situácii v rodine, alebo ak ide o rodinu so špecifickým problémom, napríklad z dôvodu, že je obeťou OSL, navrhne ako súčasť vykonávaných opatrení vykonanie alebo zabezpečenie vykonania odborných metód na pomoc deťom alebo plnoletým fyzickým osobám, ktoré boli obeťami alebo poradensko-psychologickej pomoci rodinám so špecifickým problémom a pri krízových situáciách.

²² Reguláciu je smernica 94/33/EHS a Dohovor MOP č. 138 o minimálnom veku.

dochádzke. Kompetencia výkonu kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania je zverená inšpektorátom práce²³.

V roku 2024 bolo celkovo vykonaných 18 266 kontrol v 16 366 kontrolovaných subjektoch. Pri týchto kontrolách bolo skontrolovaných 35 109 fyzických osôb, ktoré sa nachádzali na pracoviskách kontrolovaných subjektov. Celkovo bolo zistené nelegálne zamestnávanie 1 392 fyzických osôb, pričom tento počet pozostáva z 1 196 nelegálne zamestnávaných občanov SR a 196 nelegálne zamestnávaných cudzincov. Osobitne sa orgány inšpekcie práce zameriavali aj na kontroly legálneho zamestnávania cudzincov. **V rámci roka 2024 sa uskutočnilo päť mimoriadnych úloh.** Prvou úlohou bola úloha realizovaná v období od 18. do 22. marca 2024 a išlo o výkon inšpekcií práce v rámci akčných dní Európskeho orgánu práce (tzv. ELA) v oblasti stavebníctva. Ďalšou úlohou bola mimoriadna úloha realizovaná v období od 27. mája do 2. júna 2024 na území celého Slovenska, tzv. výmena krajov. Treťou úlohou bola úloha s názvom „Víkend“ organizovaná v jednom z dvoch víkendov mesiaca august 2024. Štvrtou úlohou bola tiež tzv. výmena krajov organizovaná medzi 30. septembrom a 6. októbrom 2024 na celom území Slovenska. Posledná, piata, úloha realizovaná v období od 16. do 18. októbra 2024 bola zameraná na výkon inšpekcií práce v rámci akčných dní Európskeho orgánu práce v oblasti odmeňovania. Tieto úlohy boli čiastočne realizované inšpektorátmi práce v územnom obvode iného inšpektorátu práce v rozsahu písomného poverenia generálneho riaditeľa NIP. Všetky úlohy boli tiež zamerané na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania vo forme tzv. falošných živností, t. j. využívania závislej práce štátnych príslušníkov a príslušníčok tretích krajín disponujúcich povolením na pobyt za účelom podnikania. Zistenia z ukončených výkonov kontrol dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania ukončených v roku 2024 sú už súčasťou vyššie uvedených celkových výsledkov činnosti inšpektorátov práce v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania²⁴.

Orgány inšpekcie práce v roku 2024 pokračovali v spolupráci s príslušnými zložkami PZ a inšpektoráty práce boli súčinné pri kontrolách, na ktoré sú týmito zložkami prizývané. Na posilnenie spolupráce a zvýšenie možnosti včasnej identifikácie obetí OSĽ má MV SR od roku 2013 uzatvorenú dohodu s NIP, v zmysle ktorej sú vykonávané pravidelné spoločné kontroly podnikateľských subjektov. Za MV SR sa výkonu kontrol zúčastňujú príslušníci NJBPNM a príslušníci príslušných riaditeľstiev hraničnej a cudzineckej polície ÚHCP P PZ. Počas vykonávania kontrol podnikateľských subjektov sa príslušníci PZ zameriavajú aj na vyhľadávanie a identifikáciu obetí trestného činu OSĽ.

V spolupráci s inšpektorátmi práce skontroloval PZ celkovo 594 podnikateľských subjektov. V rámci uvedených kontrol, ktoré boli zamerané na dodržiavanie zákazu nelegálneho zamestnávania, kontrolu pobytu cudzincov a odhaľovanie obetí OSĽ, bolo skontrolovaných celkovo 1 812 osôb, z toho 1 029 občanov SR a 783 cudzincov. Vykonanými kontrolami bolo zistených 18 subjektov, ktoré porušili ustanovenia zákona č. 82/2005 Z. z. tým, že nelegálne zamestnávali 8 občanov SR a 21 cudzincov. Z uvedeného počtu 21 cudzincov išlo o 6 občanov Indie, 4 občanov Gruzínska, 4 občanov Ukrajiny, 4 občanov Vietnamu, 1 občana Indonézie, 1 občana Maďarska a 1 občana ČR.

V roku 2024 sa SR zapojila do rozsiahlych celoeurópskych akčných dní, ktoré boli vykonávané OČTK a boli zamerané na organizované zločinecké skupiny (OCG), ktoré páchajú trestnú činnosť OSĽ.

²³ Novela zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní, účinná od 1. januára 2023, vyňala z kontrolných orgánov ÚPSVR a úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré to v spolupráci s inšpektorátmi práce mali vo svojej pôsobnosti.

²⁴ Použitý údaj sú z Informačného systému ochrany práce aktualizované k 10. januáru 2025.

V dňoch 20. až 27. apríla 2024 sa uskutočnili celoeurópske akčné dni zamerané na odhaľovanie možných obetí OSĽ za účelom pracovného vykorisťovania. Uvedené celoeurópske akčné dni boli súčasne vykonávané pod záštitou EUROPOL-u v 31 štátoch a na kontrolách podnikateľských subjektov sa zúčastnili príslušníci PZ aj inšpektori práce. V SR sa kontroly vykonávali na celom území, pričom počas kontrol policajti úradu spolu s inšpektormi práce skontrolovali 47 podnikateľských subjektov, a to na miestach, kde je predpoklad, že by sa mohli nachádzať potenciálne obeť pracovného vykorisťovania. Počas kontrol bolo skontrolovaných spolu 540 osôb, z toho 223 cudzincov pochádzajúcich z rôznych krajín, najmä však z Ukrajiny, Číny a Vietnamu. V dňoch 3. až 9. júna 2024 sa SR zapojila do celoeurópskych akčných dní EMPACT so zameraním na OSĽ na účely sexuálneho vykorisťovania, núteného žobrania a nútenej kriminality. Celoeurópske akčné dni boli súčasne vykonávané pod záštitou organizácií EUROPOL, INTERPOL a FRONTEX, a to v 40 krajinách. V SR sa počas celoeurópskych akčných dní vykonali kontroly na celom jej území, pričom príslušníci PZ spolu s inšpektormi práce skontrolovali 53 podnikateľských subjektov a 222 osôb (z toho 61 cudzincov pochádzajúcich z rôznych krajín, najmä však z Vietnamu, Ukrajiny a Thajska). Kontroly boli realizované na miestach kde je predpoklad, že by sa mohli nachádzať potenciálne obeť OSĽ najmä na účely sexuálneho vykorisťovania.

3.1.2 Rezort školstva

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej len „MŠVVaM SR“) v roku 2024 realizovalo rôzne aktivity a to priamo, alebo prostredníctvom priamo riadených organizácií ministerstva (napr. webináre, školenia, workshopy, projekty a iné). Aktivity neboli špecificky zamerané na OSĽ, avšak podporujú zlepšenie podmienok cieľových skupín, zvýšenie informovanosti o právach, možnostiach rozvoja a využívania kritického myslenia, čím sa nepriamo zvyšuje odolnosť a predchádzanie negatívnym javom, akým je aj OSĽ a možnosť stať sa obeťou obchodovania.

MŠVVaM SR implementuje národný projekt „Duševné zdravie a prevencia“. Pre zabezpečenie podpory duševného zdravia detí a mládeže nestačí reagovať na vzniknuté kritické situácie, ale je nevyhnutné zamerať sa na prevenciu. Cieľom projektu s trvaním od roku 2024 do roku 2027, na ktorý je alokovaných vyše 8 miliónov eur, je podporiť viac ako 1100 odborných a pedagogických zamestnancov. Projekt je realizovaný priamo riadenou organizáciou MŠVVaM SR, a to Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie (ďalej len „VÚDPaP“). V rámci tohto projektu sa plánuje zrealizovať minimálne 7000 hodín vzdelávania čím by sa malo pozitívne zasiahnuť vyše 10 000 detí, žiakov a študentov.

MŠVVM SR prostredníctvom priamo riadenej organizácie (VÚDPaP) zrealizoval dve konferencie. Prvá bola realizovaná v dňoch 29.-30. máj 2024 s názvom „Konferencia dieťa v ohrození“, na ktorej sa zúčastnilo 290 účastníkov a 51 lektorov. Súčasťou tejto konferencie bolo 35 prednášok a 10 workshopov a panelová diskusia na témy ako „Systém poradenstva a prevencie ako nástroj podpory psychickej odolnosti detí, žiakov, študentov, Efektívne prístupy k prevencii a podpore duševného zdravia, Digitálne technológie ako výzvy súčasnosti, Podpora odborníkov pracujúcich s deťmi, žiakmi, študentami“. Druhou bola medzinárodná konferenciou s názvom „Študentská online konferencia 3xKAM“ realizovanou v dňoch 21.-22. november 2024, ktorej program bol venovaný najaktuálnejším otázkam, ako sú Prevencia ako podpora psychickej odolnosti, Inšpiratívna prax z prostredia škôl, školských zariadení a špeciálnych výchovných zariadení a [Deti a mládež v digitálnom svete – prínosy a nástrahy, témy z univerzitného prostredia](#).

MŠVVaM SR na rok 2024 vyčlenilo účelové finančné prostriedky vo výške 30 000,- Eur na financovanie rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2024“. Aktivity sú zamerané na

podporu zvýšenia bezpečnosti a ochranu zdravia v školách. Prioritnými oblastami podpory v rámci tohto projektu sú ochrana fyzického a duševného zdravia žiakov, skvalitňovanie psychosociálnej klímy v školách, zdravý životný štýl, odstraňovanie zdraviu škodlivých vplyvov a prevencia rizikového správania u žiakov. V stanovenom termíne bolo predložených spolu 5 projektov a komisia na posudzovanie žiadostí o financovanie rozvojových projektov a žiadostí o poskytnutie dotácií na podporu práce s mládežou pre projekt „Zdravie a bezpečnosť v školách 2024“ sa zhodla na záverečnom uznesení o pridelení finančných prostriedkov 5 projektov, čo navrhla aj ministromi MŠVVaM SR²⁵.

MŠVVaM SR spolupracovalo aj na tvorbe nadväzujúceho Akčného plánu k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch na MPSVR SR. Vláda SR dňa 17. apríla 2024 schválila Akčný plán k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore na roky 2024 – 2025²⁶.

3.1.3 Rezort zdravotníctva

Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“) zbiera štatistické údaje o ošetrovaných osobách od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v súvislosti s podozrením na zanedbávanie, týranie, zneužívanie osôb, a na ktorých bolo páchané násilie. Tieto údaje sa evidujú v Národnom registri osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie (ďalej len „register“), čo vyplýva zo zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme v znení neskorších predpisov, a to prostredníctvom „Hlásenia o osobách s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a o osobách, na ktorých bolo páchané násilie – deti/chránené osoby“. Údaje z registra sú podkladom pre získavanie informácií o efektívite integrovaného **medzirezortného systému zameraného na včasné odhaľovanie, vyšetrovanie a zabezpečenie následnej sociálno-zdravotnej starostlivosti** o osoby s podozrením na rizikové správanie sa okolia k nim. Odhalenie okolností, ktoré viedli k nevhodnému správaniu sa okolia k registrovaným osobám, sú podkladom pre následné preventívne opatrenia a skvalitnenie cielených kontrolných mechanizmov na úrovni príslušných rezortov.

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI), ktoré má v gescii register, poskytlo štatistické informácie o osobách mladších ako 18 rokov, u ktorých sa vyskytlo podozrenie na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie, prípadne na nich bolo páchané násilie za rok 2024. Lekári ex offo hlásili tieto informácie ako podozrenia OČTK alebo orgánu SPODaSK.

Z celkového počtu 23 hlásených osôb boli všetky maloleté (4 chlapci a 19 dievčat). Maloletí boli vo vekovej štruktúre od 1 až po 17 rokov. Z celkového počtu hlásených osôb vo veku nad 10 rokov bolo 13 detí²⁷. Register je dlhodobou zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti len čiastočne napĺňaný a zároveň podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV (Ú. v. EÚ L 335, 17. 12. 2011), **členské štáty majú zabezpečiť, aby poskytovatelia hlásili tieto skutočnosti OČTK priamo**. V rámci poslednej novelizácie zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bolo v priebehu roku 2024 navrhnuté zrušenie registra. MZ SR

²⁵ Vyhodnotenie dostupné na odkaze: <https://www.minedu.sk/vyhodnotenie-vyzvy-zdravie-a-bezpecnost-v-skolach-2024/>

²⁶ Informácie a materiál dostupný na odkaze: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/29423/1>.

²⁷ Je dôležité zdôrazniť, že všetky uvedené údaje sú predbežné. Zber dát je ešte otvorený (počas poskytnutia údajov k februáru 2025) resp. nie je uzatvorený pre spravodajské jednotky a urgencye neboli realizované.

však trvalo na jeho ponechaní. Register preto naďalej ostáva v zozname národných zdravotných registrov v správe NCZI. Pre rok 2025 NCZI zverejnilo na svojej webovej stránke aktuálne platné informácie, dátové rozhrania a metodický pokyn pre elektronické zasielanie/hlásenie údajov do registra a oslovilo spravodajské jednotky, aby si plnili svoju spravodajskú povinnosť v zmysle vyhlášky MZ SR č. 434/2024 Z. z., ktorou sa ustanovujú charakteristiky a podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásení údajov do národných zdravotných registrov.

3.1.4 Rezort zahraničných vecí

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR) sa prostredníctvom zastupiteľských úradov SR vo svete aktívne podieľa na riešení problematiky OSĽ a spolupracuje s miestnymi organizáciami, ako aj s MV SR a SKCH, ktorá zabezpečuje službu prednávratovej asistencie a asistovaných dobrovoľných návratov. Postup zastupiteľských úradov v prípade podozrenia na OSĽ je zaradený do vzdelávacích aktivít konzulov pripravujúcich sa na vyslanie v zahraničí v rámci predvýjazdovej konzulárnej prípravy ako samostatná problematika. S cieľom zlepšiť úsilie o aktívnu identifikáciu obetí OSĽ na území SR i v zahraničí prostredníctvom zastupiteľských úradov SR, osobitne medzi zraniteľnými skupinami, sú zastupiteľským úradom SR poskytované aktuálne metodické materiály. Na niektorých vybraných zastupiteľských úradoch SR pôsobia aj policajní pridelení, s ktorými konzulárni pracovníci intenzívne spolupracujú.

3.1.5 Rezort obrany

Téma OSĽ je integrálnou súčasťou pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia a pôsobiacich na území SR formou profylaktických prednášok s cieľom včasnej identifikácie obetí a cieleného šírenia informovanosti o vzniku kontaktných bodov, ktoré poskytujú svoje služby obetiam. Vojenská polícia vykonala v roku 2024 celkom 5 preventívnych aktivít v prospech Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin, kde boli čakatelia oboznámení s aktuálnou bezpečnostnou situáciou v rezorte, vrátane problematiky OSĽ.

Okrem uvedeného, príslušníci Vojenskej polície vykonávajú prednáškovú činnosť aj pre nadriadené stupne a veliteľstvá Ozbrojených síl SR. Zároveň s problematikou OSĽ sú oboznamovaní aj novoprijatí príslušníci Vojenskej polície, ako aj príslušníci Vojenskej polície vysielaní na plnenie úloh mimo územia SR.

V dňoch 05. - 09. februára 2024 sa v Centre excelentnosti vojenskej polície Severoatlantickej aliancie (t.j. NATO Military Police Centre of Excellence (MP COE)) v poľskom meste Bydgoszcz konalo Military Police Crime Investigation Forum 2024, ktorého cieľom bolo zdieľanie skúseností vojenských policajných orgánov vo vyšetrovaní trestnej činnosti v mnohonárodnom prostredí a zvýšenie interoperability vojenských polícií v rámci Severoatlantickej aliancie (NATO). Okrem zdieľania najnovších informácií o národných možnostiach vyšetrovania si účastníci vypočuli aj prednášky o vyšetrovaní vojnových zločinov, zodpovednosti za vojnové zločiny na Ukrajine, vyšetrovaní trestných činov. V rámci predmetného fóra bola prezentovaná a komunikovaná aj problematika OSĽ, a to predovšetkým v súvislosti s vojnovými konfliktmi.

3.2 Riešenie dopytovej stránky

Nastavenie systémových politík štátu zameraných na znižovanie dopytu po tovaroch a službách, pri ktorých mohli byť zneužití obeť, v SR zatiaľ absentuje. Táto oblasť si bezpochyby zasluhuje pozornosť štátnych orgánov a nevyhnutná je aj spolupráca s odbormi a sektorom výroby, obchodu a služieb. Ide o prierezovú oblasť, ktorá svojou komplexnosťou presahuje pôsobnosť jedného rezortu. Opatrenia²⁸ na riešenie dopytovej stránky boli v priebehu roka 2023 zapracované do návrhu šiesteho strategického dokumentu pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028, ktorý vláda SR schválila uznesením č. 522/2023. Problematike znižovania dopytu sa venujú aj medzinárodné organizácie, počas roka 2023 prebiehal legislatívny proces na úrovni EÚ k návrhu nariadenia EP a Rady o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie²⁹.

V súlade s uznesením vlády SR č. 380/2021 k zodpovednosti jednotlivých štátnych orgánov plniť odporúčania 3. kola hodnotenia SR zo strany skupiny expertov pre oblasť boja proti OSL Rady Európy (GRETA) k implementácii Dohovoru Rady Európy o boji proti OSL sú MV SR a NIP zaviazané riešiť dve úlohy súvisiace s riešením dopytovej stránky. Ide o úlohy proaktívne spolupracovať so súkromným sektorom s cieľom zvýšiť povedomie o významnej pozícii a zodpovednosti podnikov pri prevencii OSL v dodávateľských reťazcoch a posilniť legislatívne, administratívne, vzdelávacie, sociálne, kultúrne alebo iné opatrenia na odrádzanie od dopytu po službách obetí OSL pre všetky formy zneužívania, v partnerstve s občianskou spoločnosťou, odborovými zväzmi a médiami. Finálny odpočet z plnenia predmetných odporúčaní bol zaslaný Výboru zmluvných strán v mesiaci jún 2024. Predmetné úlohy boli plnené formou preventívnej aktivít zameraných na boj proti OSL, vykonávaním kontrol nelegálneho zamestnávania, monitoringu agentúr dočasného zamestnávania, ako aj obchodných dodávateľských reťazcov, vykonávaním kontrol v podnikateľských subjektoch prostredníctvom osobitných inšpekcií práce, poskytovaním poradenstva pre zamestnávateľov a zamestnancov zo strany NIP, a v neposlednom rade formou vyššie citovaného návrhu nariadenia EP a Rady o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie.

Snahy o znižovanie dopytu v oblasti OSL v roku 2024 boli realizované prostredníctvom kontrol podmienok vykonávania sprostredkovania zamestnania za úhradu a podmienok vykonávania činnosti agentúr dočasného zamestnávania, ktoré upravuje zákon o službách zamestnanosti. Na webovom sídle ÚPSVR je verejnosti dostupná informácia o aktívnych agentúrach dočasného zamestnávania,³⁰ agentúrach podporovaného zamestnávania³¹ a sprostredkovateľoch zamestnaní za úhradu,³² pričom tieto majú zákonnú povinnosť poskytovať ÚPSVR ročnú správu o činnosti za predchádzajúci kalendárny rok

²⁸ Napr. opatrenie č. 7 Akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028, ktoré za účelom riešenia dopytovej stránky po službách obetí legislatívnymi opatreniami pripraví legislatívne opatrenia na zníženie dopytu po službách obetí všetkých foriem vykorisťovania pri ich vedomom využívaní s termínom plnenia do roku 2028. Zároveň opatrenie č. 17 Akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028 hovorí o realizácii nelegislatívnych opatrení za účelom znižovania dopytu po službách obetí a včasnosti identifikácie obetí formou cielených vzdelávacích podujatí pre odbornú verejnosť a pomáhajúce profesie.

²⁹ Dňa 27. novembra 2024 bolo prijaté nariadenie, EP a Rady (EÚ) 2024/3015 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937. Vztahuje sa tak na domáce, ako dovážané výrobky vyrobené s využitím nútenej práce. Očakáva sa, že týmto nariadením, ktoré vychádza z medzinárodných noriem a dopĺňa existujúce horizontálne a sektorové iniciatívy EÚ, najmä povinnosti náležitej starostlivosti a transparentnosti, sa zavedie kombinácia zákazu a prísneho rámca presadzovania založeného na rizikách. Zdroj: str. 11 Správa Komisie EP, Rade, Európskeho hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov o pokroku v boji proti OSL dosiahnutom v EÚ (piata správa), 2025.

³⁰ https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/nestatne-sluzby-zamestnanosti/agentury-docasneho-zamestnavania.html?page_id=13034

³¹ https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/nestatne-sluzby-zamestnanosti/agentury-podporovaneho-zamestnavania.html?page_id=13042

³² https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/nestatne-sluzby-zamestnanosti/sprostredkovanie-zamestnania-za-uhradu.html?page_id=13025

v termíne do 31. marca. Súčasný počet osôb zaoberajúcich sa odhaľovaním rizík a dokazovaním prvkov OSĽ (napr. nútenie k práci bez uzatvorenia pracovnoprávneho vzťahu, zdokladovaná mzda vo výške minimálnej mzdy a zvyšok vo forme tzv. „obálkovej mzdy“, poskytnutie provízie za prednostné prijatie do zamestnania, skryté alebo otvorené vyhrážanie sa dôsledkami pri zverejnení nátlaku) je nepomerný k počtu existujúcich skrytých aj otvorených rizík OSĽ.

Zákon č. 160/2024 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s účinnosťou od 15. júla 2024 obmedzil možnosť zmeny účelu pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý už má udelený prechodný pobyt na účel zamestnania a vykonáva zamestnanie menej ako 12 mesiacov. Obchádzanie zákonom definovaného dočasného pridelenia zamestnancov poskytovaním tzv. outsourcingu služieb na základe účelových obchodných zmlúv v zmysle Obchodného zákonníka však naďalej pretrváva.

3.3 Zvyšovanie povedomia

Zvyšovanie povedomia o OSĽ zahŕňa najmä prednáškovú a školiacu činnosť pre odbornú aj širokú verejnosť, ktorú realizovali v roku 2024 štátne a neštátne subjekty pre rôzne cieľové skupiny, a propagáciu témy prostredníctvom rôznych druhov médií.

MV SR realizovalo v roku 2024 vzdelávanie aktivity pre konzulárnych pracovníkov za účelom kvalifikovanej identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi a oboznámenia s národným referenčným mechanizmom za účelom poskytnutia včasnej pomoci. Zároveň boli realizované vzdelávania pre diagnostické centrum, študentov stredných odborných škôl, pracovníkov informačných kancelárií, operatívnych pracovníkov NJBPNM a poverených príslušníkov Policajného zboru a vyšetrovateľov so zameraním na získanie základného minima v oblasti identifikácie obchodovania s ľuďmi, pomoci obetiam a NRM.

V roku 2024 boli realizované aj osvetové online kampane prostredníctvom sociálnych sietí, a to formou podpory kampane Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) s názvom „BE SAFE“ so zameraním na odíedencov z Ukrajiny a kampaň formou krátkeho videa s uverejnením varovných signálov OSĽ pri príležitosti 18. októbra, Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Zároveň prostredníctvom informačných kancelárií bolo v roku 2024 realizovaných celkom 200 aktivít zameraných na tému „Prevencia OSĽ“, ktorých sa zúčastnilo spolu 4 838 účastníkov (z uvedeného počtu bolo 123 účastníkov z radov vojnových odíedencov; 382 z radov osôb prvého kontaktu najmä pedagogických a odborných zamestnancov škôl).

V roku 2024 bolo príslušníkmi PZ zaradenými na úseku prevencie OSĽ zverejnených 7 tlačových správ, 2 reportáže, besedy a rozhovory, na Facebookovej stránke Polícia SR a Instagrame Polícia SR bolo zverejnených 22 príspevkov a zverejnený bol aj 1 článok v printových médiách. Zároveň boli na oddelenia komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ poskytnuté propagačné materiály v počte: 150 ks A5 plagát „Nehazarduj so svojim osudom“, 40 ks plagátov A3 „Nezatváraj pred tým oči“, 100 ks A4 „Nezatváraj pred tým oči“, 200 ks samoidentifikačných letákov, 150 ks „Dobré rady pred vycestovaním“, 200 ks obalov „Nezatváraj pred tým oči“, 190 ks komiksov „Nikto nie je na predaj“, 300 ks „Viete, čo robí Vaše dieťa“, 50 ks notesov s perom, 50 ks farbičiek, 100 ks žltých peňaženiek, 100 ks lietajúcich tanierov, 50 ks šnúrok na krk a 120 ks malých brožúrok „Nezatváraj pred tým oči“, ktoré boli následne distribuované na v rámci preventívnych aktivít.

V roku 2024 boli príslušníci NJBPNM 3 krát oslovení odborom komunikácie a prevencie P PZ, aby poskytli rozhovor pre RTVS vo veci sexuálneho vykorisťovania detských obetí k televíznym reláciám ako: „Reportéri“ (2 krát) a „Cez lupu“ (1 krát). V roku 2024 príslušníci NJBPNM realizovali 12 školiacich a vzdelávacích aktivít k OSL s účasťou 235 účastníkov, a to prednáška: „Úlohy na úseku migrácie a OSL“ na Strednej odbornej škole PZ Bratislava v rámci výučby predmetu „Operačné riadenie“ a „Poriadková polícia“, Akadémia PZ v Bratislave organizovala kurz MEPA o predchádzaní a boji proti medzinárodnej relevantnej kriminalite, kde bola vykonaná prednáška so zameraním na prevádzachstvo a OSL, školenie v Martine pre príslušníkov ozbrojených síl SR ustanovených do nesaditeľných funkcií v zastúpení NATO/EÚ, prednáška: „Úlohy na úseku migrácie a OSL“ na Strednej odbornej škole PZ Bratislava v rámci výučby predmetu „Poriadková polícia“, stáž dvoch policajných kadetiek z Vysokkej policajnej školy nemeckej spolkovej krajiny Brandenburg, pre ktorú bol udelený súhlas prezidentom PZ, školenie pre kadetov na Akadémii PZ Bratislava, školenie v Martine pre príslušníkov ozbrojených síl SR, ktorí majú byť vyslaní ako vojenski pozorovatelia, Akadémia PZ v Bratislave organizovala kurz MEPA pre príslušníkov zaradených na úseku hraničnej polície, kde bola vykonaná prednáška so zameraním na OSL a zároveň boli v roku 2024 policajní prideleni vyslaní na výkon štátnej služby na Ukrajinu a Maďarsko preškolení k problematike OSL. Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Sobrance v júni 2024 preškolo 220 príslušníkov PZ a prostredníctvom virtuálneho modulu preškolo 576 príslušníkov PZ.

Na prelome rokov 2023-2024 bol realizovaný tréning pre všetkých odborných pracovníkov procedurálneho odboru MÚ MV SR, ktorí sa podieľajú na azylovom konaní k modulu „Obchodovanie s ľuďmi“ EUAA, ktorý je špecializovaný na žiadateľov o medzinárodnú ochranu. Ukončenie modulu a praktické preškolenie všetkých pracovníkov sa uskutočnilo v marci 2024. Zároveň MÚ MV SR v roku 2024 pripravil a aplikoval do praxe zjednodušenú verziu poučenia pre žiadateľov o azyl, ktorá je vhodná najmä pre zraniteľné a maloleté osoby, a ktorej obsahom sú rovnako informácie o sebaidentifikácii potenciálnej obete OSL, ako aj informácie o ďalších možnostiach, ktoré takáto obeť má, vrátane kontaktov na kompetentné orgány.

IOM v roku 2024 predstavilo odbornej aj širokej verejnosti nový film na prevenciu OSL reflektujúci aj situáciu Ukrajincov a Ukrajienok po vypuknutí vojny na Slovensku, ktorý je dostupný na odkaze: <https://www.youtube.com/watch?v=Io2w2JpvD4E>. IOM predstavila v roku 2024 nový e-learning kurz pre zdravotnícky personál a pomáhajúce profesie, ktorý je dostupný na odkaze: <https://www.ecampus.iom.int>. IOM ďalej prevádzkuje preventívne nástroje, ako je web stránka <https://safework.iom.sk/>, ktorá poskytuje informácie ako si bezpečne hľadať prácu, tak na Slovensku, ako aj v zahraničí a tiež aplikácia <https://www.safe.iom.sk/#/landing> určená najmä pre mladšie vekové kategórie ako vzdelávacia pomôcka pre učiteľov, učiteľky, pracovníkov s mládežou atď. pracujúcimi s touto vekovou kategóriou.

SKCH sa vo svojich preventívnych aktivitách zameriava aj na zraniteľné skupiny osôb, ktoré sú obzvlášť ohrozené zločinom OSL (napr. cudzinci, mladí dospelí z CDR, ľudia bez domova, ľudia so zdravotným znevýhodnením, ľudia zo sociálne slabšieho prostredia a pod.). V roku 2024 SKCH navštívila tri zariadenia pomáhajúcich organizácií (DePaul Slovensko, Diecézna charita Nitra) a pobytové tábory v Humennom a Rohovciach, kde zrealizovala besedy pre ľudí bez domova a pre žiadateľov o azyl s možnosťou rozhovorov pracovníkov SKCH s potenciálnymi obetami. Na pozvanie škôl pripravila a uskutočnila preventívne aktivity na tému OSL aj pre žiakov a študentov. Celkom SKCH v roku 2024 realizovala 9 preventívnych besied pre 131 osôb (pre ľudí bez domova; pre žiakov a študentov; pre

žiadateľov o azyl a pracovníkov SKCH). SKCH sa taktiež podieľala aj na realizácii vzdelávania pre konzulárnych pracovníkov týkajúceho sa identifikácie obetí obchodovania a nastavenia spolupráce pri ich návratoch.

MŠVVaM SR v rámci svojej dotačnej schémy 2024 podporuje v rámci dotácie organizácie, ktoré sa venujú aj prevencii OSL a iným aktivitám na podporu práce s mládežou v oblasti informačných a poradenských služieb. Na základe uvedeného Informačné centrum mladých v Banskej Bystrici a Martine zrealizovalo:

- V januári 2024 praktické workshopy, ktoré účastníkom pomohli lepšie pochopiť riziká spojené s pracovnými ponukami a brigádami v zahraničí a zároveň sa naučili, ako sa vyhnúť podvodom a chrániť sa pred zneužitím.
- V máji 2024 workshopy na tému OSL, ktoré boli zamerané na riziká spojené s nelegálnymi pracovnými ponukami a na bezpečné cestovanie do zahraničia. Účastníci týchto workshopov sa dozvedeli ako rozpoznať podozrivé ponuky a na koho sa obrátiť v prípade problémov.

Realizácia týchto workshopov bola mimoriadne aktuálna a účinná hlavne pre žiakov končiacich ročníkov stredných škôl, pretože OSL je pre páchatel'ov lukratívnym biznisom a neexistuje predpoklad, že tento jav vymizne. Obsahom workshopov bolo vysvetlenie pojmu OSL a objasnenie procesov, ako tento fenomén prebieha. Vyššia pozornosť sa venovala schopnosti účastníkov rozlišovať medzi dôveryhodnými a nedôveryhodnými pracovnými ponukami, čím realizácia workshopov prispela k ich informovanosti a bezpečnosti. Cieľom workshopov bolo vzdelávať a posilňovať zodpovednosť a uvedomelosť účastníkov v tejto náročnej problematike.

Celkovo sa podarilo zrealizovať 10 workshopov s počtom 203 účastníkov, pričom pôvodne sa plánovalo zrealizovať len 8 workshopov s počtom 96 účastníkov. MŠVVaM SR v roku 2024 realizovalo priamo, alebo prostredníctvom priamo riadených organizácií aktivity (webináre, školenia, workshopy, projekty a iné), ktoré neboli špecificky zamerané na OSL, avšak napomáhali k zlepšeniu podmienok cieľových skupín (napr. rodičov, odbornej verejnosti, žiakov/študentov a pod.), zvýšeniu informovanosti o ich právach, možnostiach rozvoja a využívaní kritického myslenia, čím sa nepriamo napomáha k zvyšovaniu odolnosti a predchádzaniu negatívnych javov, akým je aj OSL a možnosť stať sa obeťou obchodovania. Dňa 29. januára 2024 Národný inštitút vzdelávania a mládeže (NIVAM) v rámci vzdelávacej aktivity Sociálna prevencia v školskej praxi zrealizoval vzdelávanie na tému prevencia OSL, ktorej sa zúčastnilo 17 prihlásených, <https://edu.nivam.sk/sk/edu/group/5450>. Účastník získal základné teoretické východiská problematiky OSL (legislatívne uchopenie, súčasná trestnoprávna úprava v SR, prečo hovoríme o OSL, kto sú obeť, kto sú páchatelia, štatistické ukazovatele a príklady z praxe). NIVAM realizoval v nadväznosti na vyššie uvedené ďalšie 3 vzdelávacie aktivity s celkovým počtom 45 účastníkov. VÚDPaP ako priamo riadená organizácia MŠVVaM SR začal v roku 2024 realizáciu národného projektu Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov a žiačok v systéme poradenstva a prevencie. Prevenciou javu predčasného ukončenia školskej dochádzky prispievame aj k predchádzaniu nezamestnanosti ohrozených skupín a ich segregácii na trhu práce. Podpore vzdelávania v systéme poradenstva a prevencie v školstve dlhodobo slúžia odborné výstupy k téme kariérovej výchovy a kariérového poradenstva dostupné na 3 webových stránkach VÚDPaP a na priloženom odkaze: <https://vudpap.sk/vudpap/multidisciplinarny-pristup/karierova-vychova-a-karierove-poradenstvo/>.

V termíne 2.-3. septembra 2024 sa po prvýkrát konala celoslovenská porada prokurátorov na tému boja proti trestnej činnosti OSL s účasťou 60 prokurátorov, ktorú organizačne a lektorsky zabezpečovala GP SR.

V roku 2024 sa vybraní zamestnanci ÚPSVR, CDR a orgánov SPODaSK zúčastnili v počte 11 tréningu v téme „Prevencia OSĽ v kontexte humanitárnych kríz“, ktorý organizovala IOM, s cieľom zvýšenia povedomia v oblasti prevencie a boja proti OSĽ. Dňa 23. októbra 2024 zorganizovalo ÚPSVR pracovné stretnutie v Žiline, ktoré bolo zacielené na CDR, ktoré vykonávajú špecializovaný program na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa, ktoré je obeťou trestného činu OSĽ, dieťaťa týraného alebo sexuálne zneužívaného alebo na vykonávanie overenia miery ohrozenia dieťaťa syndrómom CAN (23 účastníkov). **Uvedené stretnutie prispelo ku kvalitnému výkonu špecializovaného programu pre obeť obchodovania v týchto zariadeniach.** V dňoch 10.- 13. decembra 2024 sa zamestnanci ÚPSVR v počte 3 zúčastnili workshopu organizovaného organizáciou KIND a Ligou za ľudské práva na tému „Identifikácia, dokumentovanie a uchovávanie dôkazov o zločinoch proti deťom z Ukrajiny súvisiacich s konfliktom“ Workshop vytvoril priestor pre podporu spolupráce odborníkov z rôznych oblastí, ktorí participujú v systéme ochrany detí, v kontexte zločinov na deťoch. Zamestnanci ÚPSVR v počte 4 sa zúčastnili 10. vzdelávacieho seminára EMN o migrácii: Demystifikácia migrácie a využitie jej sily, ktorý sa konal v dňoch 17.-19. júna 2024 v Bratislave.

V roku 2024 pokračovala spolupráca ÚPSVR s odborom prevencie kriminality MV SR v rámci operačného programu Efektívna verejná správa. Medzi základné témy vzdelávacích aktivít patrila aj téma prevencie OSĽ, ktorá odznela na konferencii sociálnych pracovníkov (118 účastníkov) v dňoch 9.-10. mája 2024 a na konferencii vychovávateľov (134 účastníkov) v dňoch 15.-16. mája 2024 v Liptovskom Jáne. V dňoch 11.-12. júla 2024 ÚPSVR v spolupráci s Fórom zamestnancov CDR zorganizovali v Liptovskom Jáne odbornú konferenciu pre deti a mladých dospelých z CDR. Konferencie sa zúčastnilo 28 mladých ľudí vo veku od 14 do 22 rokov z 13 CDR. Počas konferencie odznela aj prednáška k témam OSĽ, ktorú odborne zastrešili zamestnanci oddelenia koordinácie a programov prevencie kriminality MV SR. V rámci projektu SIRM (Socio-economic Integration of Refugees and Migrants) názvom "Sociálno-ekonomická integrácia utečencov a migrantov" sa dvaja zamestnanci CDR Medzilaborce zúčastnili v Prešove vzdelávania organizovaného Prešovským samosprávnym krajom spojeného so študijnou návštevou v Taliansku. V roku 2024 sa koordinátori ochrany detí pred násilím, pôsobiaci v rámci NP Spoločne za detstvo bez násilia pre všetky deti, spolupodieľali na realizácii 29 osvetových aktivít na tému OSĽ. Osvetové aktivity boli určené pre žiakov základných škôl (8. a 9. ročníky) a študentov stredných škôl. Realizátormi týchto aktivít boli najmä nasledovné subjekty: Informačné kancelárie, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, EURES, Informačné centrum mladých, PZ SR. Stretnutia sa realizovali v územných obvodoch nasledovných úradov práce, sociálnych vecí a rodiny: Bardejov (2x), Brezno, Čadca, Dolný Kubín (3x), Galanta, Košice, Komárno, Liptovský Mikuláš (4x), Martin, Nové Mesto nad Váhom (2x), Považská Bystrica (2x), Partizánske (4x), Revúca, Rimavská Sobota, Stará Ľubovňa, Spišská Nová Ves, Trebišov, Vranov nad Topľou.

Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity (ÚSVRK) uviedol, že realizácia aktivít týkajúcich sa problematiky OSĽ, ako napríklad školenia pre miestne občianske a poriadkové služby (MOPS), bola z dôvodu prípravy nových akčných plánov presunutá z roku 2024 na rok 2025. Táto aktivita bude prebiehať v spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva ako aj s MV SR, ktoré zabezpečí lektorov, a ÚSVRK zabezpečí materiálno-technické podmienky výkonu aktivity v regiónoch, ktoré sú najviac dotknuté týmto problémom. Počas roku 2024 sa konala príprava akčných plánov na roky 2025 až 2027 (ďalej len „AP 2025-2027“) k Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, ktoré pokrývajú 5 prioritných oblastí – boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie, bývanie, zamestnanosť, zdravie a vzdelávanie. Problematika OSĽ a s ňou spojené aktivity sú súčasťou AP 2025–2027 prioritnej oblasti Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie na roky 2025–2027, ktorý obsahuje dve aktivity nastavené na nadchádzajúce obdobie rokov 2025-2027. Konkrétne ide

o aktivitu **Školenia pre členov miestnych občianskych a preventívnych služieb** (pod opatrením 1.3. Zlepšiť uplatňovanie a dodržiavanie Antidiskriminačného zákona v praxi), ktorá je v gescii MV SR, a aj aktivita **Budovanie kapacít vybraných odborníkov a pomáhajúcich profesií pracujúcich so zraniteľnými skupinami osôb v téme identifikácia a prevencia obchodovania s ľuďmi** (pod opatrením 2.4. Realizovať preventívne aktivity zamerané na budovanie tolerance v spoločnosti a znižovanie stereotypného vnímania menšín), ktorá je v gescii IOM.

3.3.1 Kampane

Zvyšovanie informovanosti širokej verejnosti MV SR o problematike OSĽ prebiehalo počas celého roka 2024. Informovanie o téme zahŕňalo samostatnú komunikáciu so zástupcami médií pri snahe zviditeľniť problematiku, aktualizáciu novínok na webovom sídle MV SR (www.minv.sk), Facebooku Boj proti obchodovaniu s ľuďmi a taktiež aj Facebooku Prevencia kriminality, Instagrame prevencia_kriminality, či YouTube kanáli Prevencia kriminality a publikovanie a zverejňovanie tlačových správ prostredníctvom tlačového odboru kancelárie ministra vnútra SR.

Príslušníci PZ zaradení na úseku prevencie zrealizovali v roku 2024 prostredníctvom prednášok, besied a osvetu: 3 aktivity pre 52 žiakov 1.-7. ročníka základných škôl, 63 aktivít pre 1352 žiakov 8.-9. ročníka základných škôl a 124 aktivít pre 3149 žiakov stredných škôl. V roku 2024 príslušníci NJBPNM realizovali školiace aktivity k OSĽ aj pre študentov na gymnáziu v Rajci (80 študentov + 4 pedagogickí zamestnanci), Strednej zdravotníckej škole v Košiciach (104 študentov + 2 pedagogicky pracovníci) a stáž dvoch študentiek právnickej vysokej školy UK v Bratislave.

IOM v roku 2024 predstavilo odbornej aj širokej verejnosti nový film na prevenciu OSĽ reflektujúci aj situáciu Ukrajincov a Ukrajiniek po vypuknutí vojny na Slovensku, ktorý je dostupný na odkaze: <https://www.youtube.com/watch?v=Io2w2JpvD4E>.

3.4 Projekty

V roku 2024 prebiehala realizácia projektu ASIT(Adequate Support Measures and Improved capacities in countering Trafficking in Human Beings) podporeného z fondu „ISF Project Grants/Call for proposals on actions against trafficking in human beings“ (ISF-2022-TF1-AG-THB). Ide o medzinárodné zoskupenie 5 policajných organizácií/jednotiek zo Slovenska, Poľska, Bulharska, Grécka, Španielska, jednej výskumnej jednotky na bezpečnostné technológie z Grécka a jednej ľudsko-právnej organizácie z Palerma, ktoré posilňuje spoluprácu medzi aktérmi zapojenými do boja proti OSĽ. Cieľom tohto 2-ročného projektu je mať spoločný nástroj na zdieľanie dát s rovnakými identifikátormi, ako aj spoločný protokol komunikácie. Projekt položil základ operačnej spolupráce a zdieľanie údajov podporované nástrojmi informačno-telekomunikačnými technikami na zber a analýzu širokého spektra online otvorených zdrojov. Projekt je zároveň zameraný na vyvíjajúce sa formy OSĽ a zmenu profilu páchatel'ov využívajúcich online prostriedky na nábor obetí.

3.5 Medzinárodná spolupráca

Zástupcovia rôznych inštitúcií v roku 2024 veľmi intenzívne posilňovali medzinárodnú spoluprácu za účelom naplňovania cieľov a priorít pri poskytovaní pomoci obetiam, účasťou na medzinárodných fórach

a pracovných skupinách, a to predovšetkým prostredníctvom komunikačných platforiem a online nástrojov. Národný spravodajca spolupracuje na pravidelnej báze s národnými spravodajcami iných členských štátov EÚ, a to na základe formalizovanej elektronickej platformy, ktorú vytvorila Európska komisia a v roku 2024 sa realizovali dve zasadnutia národných spravodajcov. IC vystupuje ako kontaktný bod na komunikáciu a spoluprácu s Výborom zmluvných strán Dohovoru Rady Európy o boji proti OSĽ (prijatý v roku 2005 vo Varšave) a monitorovacím mechanizmom Skupiny expertov na boj proti OSĽ (tzv. GRETA). Zároveň je IC v úzkom kontakte aj s OBSE ako kontaktný bod. V roku 2024 MV SR podporilo kampaň OBSE s názvom BE SAFE zameranú na zraniteľnú skupinu odíedencov z Ukrajiny.

Zástupcovia MV SR sa taktiež pravidelne zúčastňovali pracovných stretnutí pracovnej skupiny boja proti OSĽ, ktoré organizovala IOM v spolupráci s ÚNHCR v rámci Slovenského fóra pre koordináciu utečencov (TF TiP). Cieľom pracovnej skupiny bolo zlepšiť reakciu na vypuknutie vojnového konfliktu na Ukrajine vrátane výmeny informácií, zlepšiť komunikáciu o trendoch a údajoch o OSĽ so zástupcami vlády, štátnych inštitúcií, mimovládnych organizácií a iných relevantných zainteresovaných strán.

NJBPNM má v oblasti OSĽ zastúpenie na pravidelných zasadnutiach medzinárodnej pracovnej skupiny EMPACT (multidisciplinárna platforma na boj proti organizovanému zločinu) aj s prioritou OSĽ. V roku 2024 sa expert v oblasti OSĽ z NJBPNM zúčastnil 9 krát expertných stretnutí prezenčne alebo online so zameraním na témy: „Internet ako nástroj OSĽ“, „OSĽ s ohľadom na vietnamskú komunitu“, „Juhovýchodné partnerstvá so zameraním na Ukrajinu a možné obete“, „Predprípravné stretnutie k spoločným akčným dňom - Operácia GLOBAL CHAIN zamerané na OSĽ za účelom sexuálneho vykorisťovania, núteného žobrania a nútenej kriminality, s osobitou pozornosťou na potenciálne detské obete“, „Spoločné akčné dni zamerané na pracovné vykorisťovanie“, „Preventívne aktivity v oblasti OSĽ“, „Nelegálne náhradné materstvo a predaj novorodencov“. V rámci vyššie uvedených tém (priorít EUROPOL-u) sú každoročne stanovené konkrétne úlohy, ktorých plnenie je vyhodnocované v rámci zasadnutí pracovnej skupiny EMPACT pre OSĽ. V roku 2024 sa uskutočnila online aktivita rakúskej polície s podporou EUROPOL-u so zameraním na OSĽ a ukrajinských štátnych občanov v súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine. Na aktivite participovali zástupcovia z Nemecka, Maďarska, Moldavska, Poľska, Rumunska, Ukrajiny, ČR a Slovenska. Príslušníci NJBPNM sa každoročne zúčastňujú špecializovaných školení, konferencií a workshopov k problematike OSĽ, ktoré zorganizovali policajné organizácie ako napr. CEPOL, ILEA, prostredníctvom ktorých si zvyšujú svoju špecializáciu, a ktoré im umožňujú výmenu skúseností a postupov s OČTK ako aj s expertmi a špecialistami v oblasti boja proti OSĽ z iných členských štátov a tretích krajín. Príslušníci NJBPNM sa v roku 2024 zúčastnili aj pracovných stretnutí a konferencií ako napr. stretnutie so skupinou expertov GRETA v Bratislave, OBSE v Bratislave (bilaterálne stretnutie s osobitnou predstaviteľkou OBSE a koordinátorku pre boj proti OSĽ), IOM vo Varšave (okruhly stôl IOM k prevencii OSĽ v humanitárnych krízach), FRONTEX-om v Lisabone (Euro-Arabská konferencia o bezpečnosti hraníc so zameraním na boj proti nelegálnej migrácii, OSĽ a zlepšením spolupráce) a OSN vo Viedni (12. zasadnutie Konferencie zmluvných strán Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu) k problematike OSĽ. V júni 2024 sa v Bratislave uskutočnilo medzinárodné stretnutie expertov v rámci projektu ASIT so zameraním na budovanie dôvery pre ochranu obetí OSĽ pod názvom: „Technológie a spoločné postupy“. Následne sa v rámci toho istého projektu realizovali dve pracovno-koordinačné stretnutia, na ktorých sa stretli príslušníci NJBPNM s príslušníkmi partnerských zložiek zo Španielska a Grécka.

V súvislosti s riešením problematiky OSĽ možno veľmi pozitívne hodnotiť inštitút spoločných vyšetrovacích tímov (tzv. Joint Investigation Team – JIT) vytváraných za účelom uľahčenia medzinárodnej justičnej a policajnej spolupráce pri objasňovaní, dokumentovaní a vyšetrovaní trestnej

činnosti. Vytvorenie JIT významne prispieva k úspešnému objasneniu a vyšetrovaniu prípadov OSĽ, usvedčeniu páchatel'ov ako aj včasnému poskytnutiu pomoci obetiam tejto závažnej trestnej činnosti. Dohoda o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu medzi SR a ČR tzv. JIT PASTIER bola podpísaná dňa 22. augusta 2024 za účelom uľahčenia medzinárodnej justičnej spolupráce v trestnom konaní, najmä za účelom spoločného, efektívneho a účinného vedenia vyšetrovania trestných činov, objasňovania trestnej činnosti, zisťovania a zhromažďovania dôkazov v trestných veciach vedených NJBPNM a Národnou centrálou proti organizovanému zločinu služby kriminálnej polície a vyšetrovania odboru obchodu s ľuďmi a nelegálnej migrácie v ČR v súvislosti s trestným činom OSĽ za účelom sexuálneho vykorisťovania. V tomto prípade boli slovenské ženy zlákané do ČR a následne zneužitím tiesne, hrozbou násilia, ako aj násilím nútené k prostitúcii.

MÚ MV SR sa v roku 2024 podieľal na činnosti expertných skupín zaoberajúcich sa zraniteľnými osobami zriadených EUAA a UNHCR.

MPSVR SR spolupracuje s medzinárodnými organizáciami orientovanými na problematiku OSĽ, a to najmä prostredníctvom komunikačných platforiem a online nástrojov. MPSVR SR si aktívne plní záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv spadajúcich do vecnej pôsobnosti rezortu na vybraných medzinárodných fórach týkajúcich sa aj oblasti OSĽ, a to v súvislosti s vykonávaním sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Zástupca GP SR je členom špecializovanej skupiny prokurátorov z EÚ a tretích krajín na problematiku OSĽ pod gesciou EUROJUST-u v spolupráci s Európskou komisiou. Platforma poskytuje priestor na výmenu informácií a nadväzovanie spolupráce.

3.6 Linky pomoci, na ktoré sa môžu obeť obrátiť

Pre komplexnejší záber uvádzame okrem vyhodnotenia národnej linky 0800 800 818 aj informácie o ďalších linkách pomoci, na ktoré sa môže obrátiť ktokoľvek, kto rieši aktuálne problém potenciálne súvisiaci aj s OSĽ.

3.6.1 Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818

Dôležitým nástrojom prevencie a fungovania NRM je aj prevádzkovanie národnej linky 0800 800 818, ktorá existuje od roku 2008. Pre potenciálne obeť práve národná linka 0800 800 818 môže byť najvhodnejším anonymným spôsobom, ako sa o svojom probléme porozprávať s odborníkmi, premyslieť si svoju situáciu a v prípade záujmu požiadať o pomoc. Prevádzku národnej linky 0800 800 818 zabezpečujú odborníci na OSĽ z MVO na základe zmluvy s MV SR o poskytovaní služieb pre obeť. Tieto služby sú finančne kryté z rozpočtu MV SR. Prevádzku národnej linky 0800 800 818 technicky podporuje spoločnosť Slovak Telekom, a.s.

Národná linka 0800 800 818 je v rámci SR bezplatná telefonická linka prevádzkovaná v pracovných dňoch počas dvanástich hodín, a to od 8:00 hod. do 20:00 hod. Mimo pracovných hodín je k dispozícii nepretržitý monitoring prichádzajúcich hovorov prostredníctvom záznamníka. Na každý zaznamenaný hovor na národnej linke 0800 800 818 zamestnanci poskytovateľa spätne reflektujú. Volajúci môže mimo prevádzky linky zanechať svoje telefónne číslo alebo svoju otázku a operátori ho následne spätne kontaktujú. Národná linka 0800 800 818 je dostupná aj zo zahraničia, ak to miestny operátor umožní, a to v tvare +421 800 800 818. Volanie je však spoplatnené tarifou príslušného telekomunikačného operátora.

Hlavnou úlohou národnej linky 0800 800 818 je poskytovanie pomoci a informácií v prvom rade osobám, ktoré sa mohli dostať do rizikovej situácie v súvislosti s OSL. Pri identifikácii a pomoci v takýchto prípadoch národná linka 0800 800 818 sprostredkúva kontakt na organizácie poskytujúce pomoc obetiam. Služby linky sú ďalej zamerané na prevenciu a elimináciu rizík spojených s prácou v zahraničí, pričom volajúcich informujú o varovných signáloch OSL. Národná linka 0800 800 818 slúži aj ako nástroj prevencie rizík spojených s pracovnou migráciou a nechránenou prácou zraniteľných skupín obyvateľstva. Propagácia národnej linky 0800 800 818 je realizovaná na všetkých preventívnych a školiacich aktivitách MV SR, ako aj aktivitách spolupracujúcich subjektov, a to vrátane printového materiálu a preventívnych predmetov.

V priebehu roka 2024 (t.j. od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024) bolo na národnú linku 0800 800 818 uskutočnených celkom 431 volaní. **V rámci telefonických konzultácií bolo identifikovaných 18 potenciálnych obetí OSL, čo predstavuje značný nárast.** Nasledovnými odbornými konzultáciami bolo tým osobám, u ktorých sa ďalšou komunikáciou dospelo k odôvodnenému záveru, že sa mohli stať obeťou OSL, navrhnutý vstup do programu pomoci, čo žiadna s oslovených potenciálnych obetí v roku 2024 nevyužila. Všetky relevantné informácie boli postupované na ďalšie prešetrovanie aj NJBPNM. Na zabezpečenie prevádzky národnej linky 0800 800 818 boli v roku 2024 zo štátneho rozpočtu reálne vynaložené finančné prostriedky v celkovej výške 24 900 eur.

3.6.2 Informačná linka o obchodovaní s ľuďmi a bezpečnom cestovaní 0907 787 374

IOM naďalej aj v roku 2024 prevádzkovala svoju informačnú linku o OSL a bezpečnom cestovaní. Jej pracovníci odpovedali na telefonické a e-mailové dopyty o OSL, na žiadosti o preverenie pracovnej agentúry a na žiadosti o informácie o školeniach v prevencii OSL. Komunikačné jazyky informačnej linky sú slovenčina, angličtina, ukrajinčina, a to počas prevádzkových hodín v rámci pracovných dní, a to od 9:00 do 17:00. Linka poskytuje informácie k prevencii OSL a dokáže navigovať potencionálnu obeť OSL alebo pracovného vykorisťovania v zmysle platného schváleného referenčného mechanizmu. V roku 2024 eviduje IOM celkom 83 hovorov na predmetnú informačnú linku, z toho približne 15 % hovorov bolo k téme týkajúcej sa prevencie OSL. Ostatné hovory boli vo väčšine prípadov spojené s poradenstvom, ktoré poskytuje Migračno-informačné centrum IOM, teda otázky pobytu, pracovného poradenstva a podobne.

3.6.3 Národná linka pre ženy zažívajúce násilie 0800 212 212

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie (ďalej ako aj ako „NLŽ“) je registrovaná ako sociálna služba krízovej intervencie podľa ustanovenia § 53 zákona č. 448/2008 Z. z o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. NLŽ je nonstop bezplatná linka, na ktorú sa môžu obrátiť ženy zažívajúce alebo ohrozené násilím, ako aj ktokoľvek, kto sa potrebuje poradiť o pomoci preživším osobám domáceho násillia, pričom služby na linke boli rozšírené aj o možnosť komunikovať prostredníctvom emailu. Hlavnou cieľovou skupinou NLŽ sú ženy zažívajúce násilie, avšak konzultantky v rámci svojich kapacít intervenujú počas každého prijatého hovoru bez ohľadu na pohlavie volajúcich osôb alebo podstatu ich problému. Pri každej volajúcej osobe realizujú identifikáciu problému, v prípade potreby krízovú intervenciu, základné sociálne poradenstvo a odporúčenie ďalších vhodných dištančných alebo ambulantných podporných služieb. NLŽ pre skupinu volajúcich ohrozených násilím pri krízových situáciách asistuje pri privolaní polície alebo záchranných zložiek a overuje dostupnosť bezpečného ubytovania.

3.6.4 Bezplatná linka Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny 0800 191 222

Podozrenie z porušovania práv dieťaťa a ohrozenia jeho všestranného vývinu (vrátane podozrenia na OSĽ) a prípadov zanedbávania starostlivosti o deti je možné nahlásiť aj na bezplatnú linku ÚPSVR 0800 191 222, a to anonymne alebo s uvedením kontaktných údajov, kedy môže byť oznamovateľ informovaný o spôsobe vybavenia jeho podnetu, ak o to požiada. Linka slúži aj na oznamovanie podozrení zo zneužívania sociálneho systému, ako napr. nelegálna práca (tzv. čierna práca).

3.6.5 Linka Viac ako NI(c)k

Linka je zriadená ako samostatný útvar ÚPSVR. Poskytuje krízovú intervenciu, poradenstvo a prevenciu online dištančnou formou pre deti ohrozené násilím. Pomoc poskytuje linka bezplatne formou chatu a emailom 24 hodín 7 dní v týždni prostredníctvom webovej stránky www.viacakonick.sk a mobilnej aplikácie. Svojím obsahom a vizuálom je prispôsobená cieľovej skupine.

3.6.6 Linka detskej istoty

Linka detskej istoty (LDI) je určená primárne deťom a mládeži, ale zároveň je tu aj pre všetkých rodičov a príbuzných, ako i ďalších dospelých, ktorým bezpečie, ochrana a záujmy detí a mládeže nie sú ľahostajné. Obrátiť sa na LDI môžu aj pedagógovia, školskí psychológovia, výchovní poradcovia, vychovávatelia a ďalší pracovníci s deťmi a mládežou, ktorí potrebujú poradiť či pomôcť s problémami súvisiacimi s deťmi a mládežou. Kvalitné poradenstvo a spoločné hľadanie riešenia situácie či problému s odborníkom otvára nové možnosti pre dieťa/mladého človeka. Perspektíva a možnosti riešenia situácie či problému menia kvalitu života v pozitívnom smere, nielen pre dieťa/mladého človeka, ale aj pre rodiča a pre dospelých pracujúcich s deťmi a mládežou.

V rámci ďalších činností LDI, tím psychológov a sociálnych pracovníkov, špeciálnych, liečebných či sociálnych pedagógov LDI aktívne pracuje aj v oblasti prevencie rôznych nežiaducich javov v živote detí/mládeže a tiež v oblasti zlepšovania duševného zdravia detí a mladých ľudí. Rôznymi osvetovými aktivitami LDI apeluje na širokú verejnosť formou šírenia informácií a zdôrazňovania dôležitosti podpory a ochrany práv detí/mládeže ako i potreby zlepšovania kvality ich života³³.

LDI disponuje Linkou pre deti a mladých na telefónnom čísle 116 111, Linkou pre nezvestné deti na telefónnom čísle 116 000, poradňou pre dospelých na telefónnom čísle 0800 500 500 alebo aj online poradenstvom cez email 116111@ldi.sk.

3.6.7 Linka detskej dôvery 0907 401 749

Linku prevádzkuje občianske združenie Spoločnosť priateľov detí – Li(e)nka od roku 2001. Základným poslaním je pomôcť deťom ohrozeným násilím alebo inou formou sociálnej patológie. Na linku sa môžu deti aj dospelí obrátiť telefonicky v pracovné dni od 8:00 do 20:00 hod., emailom, cez chat alebo napísať svoj problém na rovesnícku poradňu. Bližšie informácie na webe www.linkadeti.sk.

³³ <https://ldi.sk/dospeli/>

3.6.8 Linka dôvery Nezábudka 0800 800 566

Bezplatnú anonymnú nonstop linku prevádzkuje Liga za duševné zdravie SR, o.z. a obrátiť sa na ňu môže ktokoľvek, kto sa ocitol v psychicky náročnej životnej situácii, prežíva krízu alebo pociťuje dlhodobý tlak. Okrem telefonickkej linky je k dispozícii aj emailová poradňa. Kvalifikované poradenstvo poskytujú vyškolení odborníci z oblasti psychológie, psychiatrie a sociálnej práce. Viac informácií na webe www.linkanezabudka.sk.

4. ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

Akčný plán - Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028

EMN – Európska migračná sieť

EUROPOL - agentúra Európskej únie na presadzovanie práva

Expertná skupina – Expertná skupina pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi

IC – Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality odboru prevencie kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

INTERPOL - Medzinárodná organizácia kriminálnej polície

IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu Slovensko

LDI – Linka detskej istoty

MBS – maloletý bez sprievodu

MVO – mimovládna organizácia/mimovládne organizácie

Národný koordinátor – národný koordinátor pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi

Národná linka 0800 800 818 – Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi

Národný program – Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 - 2028

NRM – národný referenčný mechanizmus

Národný spravodajca - národný spravodajca alebo obdobné mechanizmy

Program pomoci – Program podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi

PZ – Policajný zbor

NJBPNM – národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru

Obet' – obeť obchodovania s ľuďmi

OBSE - Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe

OČTK – orgán činný v trestnom konaní

OSĽ – obchodovanie s ľuďmi

OSN - Organizácia Spojených národov

Register - Národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb

SKCH- Slovenská katolícka charita

Spojené kráľovstvo - Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska

SR – Slovenská republika

UNODC – úrad OSN pre drogy a kriminalitu

ÚHCP – úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru

ÚNHCR – úrad vysokého komisár